

Школски програм за први и други циклус основног образовања – компетенције и образовни стандарди за крај основног образовања за период 2026/2027-2029/2030 године као и програм српског као страног језика

Садржај

1. ОПШТЕ И СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ.....	4
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ.....	4
СТРАНИ ЈЕЗИК.....	7
МАТЕМАТИКА.....	10
ФИЗИКА	12
ГЕОГРАФИЈА	15
ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА	18
ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО.....	21
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ.....	24
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ.....	27
МУЗИЧКА КУЛТУРА.....	28
ХЕМИЈА	29
ИСТОРИЈА	31
БИОЛОГИЈА.....	34
2. ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА	37
3. ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА.....	45
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ.....	45
СТРАНИ ЈЕЗИК.....	52
МАТЕМАТИКА.....	59
ФИЗИКА	64
ХЕМИЈА	69
МУЗИЧКА КУЛТУРА.....	73
ГЕОГРАФИЈА	75
ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО.....	84

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	86
ИСТОРИЈА	92
БИОЛОГИЈА.....	101
4. Образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања и васпитања	106
Српски језик.....	106
Математика	111
Природа и друштво	113
ПРОГРАМ СРПСКИ КАО СТРАНИ ЈЕЗИК	119
ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	139
СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	140
ИСКАЗИ СТАНДАРДА ПО КОМПЕТЕНЦИЈАМА И НИВОИМА.....	142

1. ОПШТЕ И СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ**СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА		
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ		СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
ОСНОВНИ НИВО	Говори јасно поштујући књижевнојезичку норму. Пажљиво и с уважавањем слуша саговорника. Саставља говорени или писани текст једноставне структуре. Користи оба писма, дајући предност ћирилици. Разговорно и течно чита. У различите сврхе чита и тумачи краће једноставније књижевне и неуметничке текстове. Образлаже свој доживљај књижевног текста. Проналази и вреднује основне информације у неуметничком тексту. Разликује књижевни од народног језика. Препознаје говор мржње као негативну појаву у друштву. Примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовима, облицима речи и врстама реченица. Правилно употребљава речи из свакодневне комуникације, уџбеника и лектире. Зна ауторе књижевних дела из обавезног школског програма. Разликује усмену од ауторске књижевности. Уочава основне елементе	језик Разуме шта је језик, поштује свој језик и поштује друге језике. Разликује појмове књижевног и народног језика. Препознаје говор мржње као негативну појаву у друштву. Примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовима, облицима речи и реченицама. Разуме значење речи из уџбеника, лектире и свакодневне комуникације и уме правилно да их употреби у одговарајућем облику и контексту. Говори јасно и саговорника слуша пажљиво, уз уважавање. Саставља једноставан говорени или писани текст о доживљају књижевног дела, као и о темама из свакодневног живота и света маште. Користи оба писма, дајући предност ћирилици. Влада основним жанровима писане комуникације потребним за учешће у друштвеном животу. Примењује правописну норму у једноставним примерима и уме да се служи школским издањем Правописа књижевност Разговорно и течно чита. У различите сврхе чита, разуме и

	тематске, композиционе и стилске структуре епског, лирског и драмског књижевног текста из обавезне школске лектире, наводећи примере. Тумачи тематске слојеве књижевног дела и свој доживљај уметничког дела	парафразира краћи једноставнији књижевни и неуметнички текст из обавезног школског програма. Уме укратко да опише свој доживљај књижевног дела и издвоји тражене информације у неуметничком тексту. Познаје ауторе књижевних дела предвиђених програмом. Прави разлику између усмене и ауторске књижевности. Уочава основне елементе тематске, композиционе и стилске структуре епског, лирског и драмског књижевног дела из обавезне школске лектире. Анализира издвојен проблем у краћем једноставнијем књижевном тексту. Своје утиске и закључке илуструје основним примерима из књижевног и неуметничког текста.
СРЕДЊИ НИВО	Усмено јасно формулише своје мишљење. Стваралачки саставља логичан и структуриран сложенији говорени или писани текст, тумачећи основне идејне и формалне елементе дужег једноставнијег књижевног и неуметничког текста. У различите сврхе чита, тумачи и критички промишља књижевне и неуметничке текстове. Износи јасан став о тексту који чита. Познаје основне етапе у развоју књижевног језика код Срба и разуме његов значај за културу и историју српског народа. Разликује гласове, облике и врсте речи и реченица српског језика и уме да примени одређена граматичка правила у говору и писању. Правилно употребљава фонд речи у складу са основним нивоом образовања. Књижевна дела из обавезног школског програма локализује у основне књижевне контексте. Тумачи кључне чиниоце структуре књижевног текста као и његове тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе особине. Користи основне књижевне термине у тумачењу књижевних дела предвиђених програмом. Анализира издвојен	Разликује основне језичке групе у Европи и одређује место српског језика у породици словенских језика. Познаје основне етапе у развоју књижевног језика код Срба и разуме његов значај за културу и историју српског народа. У говору и писању примењује одређена граматичка правила у вези са гласовима, облицима и врстама речи и са реченицама српског језика. Употребљава фонд речи у складу са основним нивоом образовања. Примењује правописна правила у сложенијим примерима и уме да се служи речницима, приручницима и енциклопедијама. Јасно формулише своје мишљење. Саставља логичан и структуриран сложенији говорени или писани текст, тумачећи основне идејне и формалне елементе једноставнијег књижевног и неуметничког текста. књижевност Тумачи и критички промишља дужи једноставнији књижевни и неуметнички текст из обавезног школског програма. Истраживачки тумачи кључне чиниоце структуре књижевног дела, као и његове тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе особине. Познаје основне књижевне термине и адекватно их примењује у тумачењу књижевних дела. Самостално анализира издвојен проблем у књижевном тексту и

	проблем у књижевном делу и уме да аргументује своје мишљење и ставове на основу примарног текста. Примењује стратегије читања примерене типичним жанровима. Самостално одабира дела за читање из опуса књижевности за децу.	уме да аргументује своје мишљење. Познаје основне стратегије читања и уме да их примени у типичним читалачким ситуацијама. Заузима јасан став према тексту који чита. Самостално одабира дела за читање из опуса књижевности за децу. Испољава читалачку радозналост (нпр. радо посећује библиотеке) и схвата значај читања за развој сопствене опште културе и знања.
НАПРЕДНИ НИВО	У званичним ситуацијама говори о једноставнијим темама из језика, књижевности и културе. Саставља једноставнији говорени и писани аргументативни текст. У писању рада на задату тему из језика, књижевности и културе користи препоручену литературу. Чита и критички промишља књижевни и неуметнички текст средње сложености. Разликује дијалекте српског језика на основу њихових основних особина. Уочава гласовне промене у речима. Одређује подврсте речи и начине грађења речи. Анализира основне моделе реченица. Користи језик као низ могућности које му служе у изражавању. Критички чита, тумачи и вреднује књижевна дела средње сложености из обавезног и изборног школског програма. Самостално уочава проблеме у књижевном делу. Користи више гледишта у тумачењу књижевног текста. Свој суд о књижевном делу аргументовано износи стално имајући на уму примарни текст, као и друге текстове. Анализира и пореди њихове истакнуте тематске, композиционе и стилске одлике. Користи препоручену секундарну литературу у тумачењу књижевних дела предвиђених програмом. Примењује стратегије читања које су усаглашене са читалачким задатком.	језик Разликује дијалекте српског језика на основу њихових основних особина. Има шира знања о гласовима, врстама, подврстама и облицима речи и реченица српског језика и зна да примени та знања у говору и писању. Има богат речник и доживљава језик као низ могућности које му служе у изражавању. Говори о одабраним темама из језика, књижевности и културе које су предвиђене градивом, примењујући основне говорничке вештине. Саставља једноставнији аргументативни текст. Користи препоручену литературу у писању рада на задату тему из језика, књижевности и културе, имајући на уму читалачку публику. Доследно примењује правописну норму из сваке правописне области предвиђене обавезним школским програмом. књижевност Доживљајно, истраживачки и критички чита, тумачи и вреднује књижевне и неуметничке текстове средње сложености из школског програма. Самостално уочава и анализира проблеме у таквим књижевним текстовима. Користи више гледишта у тумачењу књижевног дела. Пореди истакнуте тематске, композиционе и стилске одлике анализираних књижевног дела са другим делима. Аргументовано износи свој суд о тексту. Користи препоручену основну и секундарну литературу у тумачењу књижевних дела предвиђених програмом. Примењује стратегије читања које су усаглашене са читалачким задатком.

		Има развијену читалачку културу; чита ради уметничког доживљаја књижевног дела, знања, богаћења лексичког фонда, способности аргументације и исказивања мишљења и ставова. Уме да препоручи књижевно дело и да образложи свој избор. Исказује љубав и поштовање за књижевност и вредности националне културе и културе других народа.
--	--	---

СТРАНИ ЈЕЗИК

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА		
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ		СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
ОСНОВНИ НИВО	Ученик разуме главне информације у најједноставнијим писаним и усменим исказима. У усменом и писаном општењу користи најједноставнија језичка средства за исказивање информација о себи и својим непосредним потребама. Познаје основне граматичке и лексичке елементе. Разуме основне појаве и процесе циљне културе.	1) ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Ученик разуме најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговорног говора, као и најједноставније писане текстуалне форме. Уме да обави основне комуникативне активности (поздрављање, представљање, добродошлица, опраштање, захваљивање, пружање информација о себи, распитивање о суштинским информацијама које се тичу саговорника). 2) ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Повезује гласове и начин(е) њиховог записивања у увежбаним речима. Познаје ограничени број регуларних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог контингента језичких средстава. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за савладавање основних комуникативних активности. 3) ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА Ученик познаје основне појаве и процесе који одликују свакодневни живот циљне културе / циљних култура, познаје основне просторне и временске оквире развоја циљне културе / циљних култура, као и најзначајније личности и дела из историје и савременог доба. Ученик показује интересовање за одређене појаве и личности циљне културе.

СРЕДЊИ НИВО	Ученик разуме препознатљиве и предвидиве информације у фреквентнијим и једноставнијим врстама писаних текстова и формама усменог општења, а које се односе на њему блиске ситуације	1) ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Ученик разуме уобичајене речи, изразе, фразе и кратке везане усмене исказе и записе који се тичу његових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања. Сналази се у кратким и увежбаним комуникационим
----------------	---	--

	и појаве. Користи типске фразе, готове изразе, конструкције и просте реченице за формулисање конкретних исказа везаних за сопствену личност и свакодневне активности или послове. Познаје одређени број правилних граматичких елемената и структура и основну лексику из домена сопствене свакодневице и непосредног интересовања. Поседује свест о суштинским сличностима и разликама између своје и циљне културе.	секвенцама и улогама, уз употребу научених и уобичајених фраза и формула (постављање питања и давање одговара). 2) ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Ученик познаје исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученик исправно записује гласове и гласовне комбинације и познаје одређен број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Ученик познаје ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба. 3) ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА Ученик поседује основна знања о разликама у свакодневном животу и разуме да су разлике последица сложености културе. Ученик познаје и разуме основне природне и друштвене специфичности циљне културе. Ученик поседује свест о основним сличностима и разликама између своје и циљне културе и препознаје/избегава најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Негује позитиван и отворен став према разликама које препознаје између своје и циљне културе.
НАПРЕДНИ НИВО	Ученик разуме већи број речи и израза у свакодневној усменој и писаној комуникацији, везаних за сопствену личност, окружење, интересовања, школски контекст. Поседује елементарни репертоар језичких средстава за савладавање типичних и уобичајених свакодневних комуникативних ситуација. Ученик познаје већину једноставнијих и одређени број сложенијих граматичких правила и фреквентне лексике. Ученик прихвата постојање разлика између сопствене и циљне културе и прилагођава своје понашање основним општеприхваћеним друштвеним конвенцијама.	1) ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Ученик разуме фреквентне и уобичајене писане и усмене исказе, као и кратке, једноставне текстове и усмене прилоге везане за познате теме, појаве и догађаје. Обавља основне језичке функције (давање и тражење, тј. размена информација о искуствено блиским датостима и појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења), у писаном и усменом општењу, уз успостављање базичног, али ефикасног друштвеног контакта. 2) ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу и познаје фреквентна правописна правила. Познаје одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе именица, глагола, придева, прилога. Ученик познаје фреквентне лексичке елементе који се односе на искуствено блиске теме и ситуације. 3) ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

		Ученик поседује општа знања о свакодневном животу, друштву и култури страног/страних језика. Разуме утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури; разуме положај земаља циљне културе у свету и њихову везу са властитом културом. Прихвата разлике које постоје између властите и циљне културе и уме да прилагоди понашање основним конвенцијама. Негује став отворености и радозналости према циљној култури / циљним културама и поседује основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава циљне и властите културе.
--	--	---

МАТЕМАТИКА

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА		
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ		СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
ОСНОВНИ НИВО	Решава проблеме и доноси одлуке у једноставним ¹² ситуацијама када је захтев јасно формулисан и сви релевантни подаци непосредно дати. Користећи основне елементе математичког језика, једноставне математичке поступке и информационокомуникационе технологије саопштава решење проблема или донету одлуку	Примењује једноставне математичке поступке када су сви подаци непосредно дати. Примењује основна математичка знања на решавање једноставних ситуација из свакодневног живота. Решава проблеме у једноставном контексту који се своде на једноставан рачун, решавање једначина, мерење, цртање и рад са подацима. Разуме основе писане и усмене математичке комуникације.
СРЕДЊИ НИВО	Решава проблеме и доноси одлуке у познатом контексту, при томе прикупља, селекује податке и примењује одговарајуће математичке поступке. Образлаже решење проблема или донету одлуку. Тумачи природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине.	Примењује математичке концепте, процесе и вештине у различитим ситуацијама. Бира оптималне начине решавања проблема користећи нумеричке, алгебарске и геометријске методе. Анализира податке користећи основне статистичке методе. Уме да користи одговарајуће средство ИКТ-а за организацију и обраду података. Разуме захтеве сложенијих математичких задатака и решава их.

НАПРЕДНИ НИВО	Решава проблеме, доноси одлуке и процењује могућности у реалним ситуацијама при чему бира и вреднује пут и начине решавања. Критички анализира природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине.	Бира математичке поступке за решавање проблема и доноси закључке. Истражује различите начине решавања проблема. Уме да примени математичка знања у анализи сложених природних и друштвених појава. Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ-а и да га користи на одговарајући начин. Разуме и користи формални
------------------	---	--

	Аргументује своје ставове и дискутује користећи математички језик.	математички језик. Уме да критички дискутује о добијеним резултатима и анализира их.
--	--	--

ФИЗИКА

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА		
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ		СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
ОСНОВНИ НИВО	Ученик је стекао елементарне основе научне писмености: зна да се вредности физичких величина добијају мерењем или израчунавањем и да се изражавају бројем и одговарајућим мерним јединицама; употребљава нека мерила и уме да одреди њихову прецизност; користи једноставне формуле. Има свест о улози физике у развоју људског друштва. Препознаје примену закона физике у свакодневном животу и уочава како развој физике доприноси технолошким променама у индустрији, саобраћају, медицини, енергетици и многим другим областима, и свестан је везе тих промена са побољшањем квалитета живота људи. Свестан је важности енергетских потенцијала на Земљи и потребе њиховог економичног коришћења.	Ученик у конкретним примерима разликује периодично, осцилаторно и таласно кретање и познаје основне појмове у којима се они описују. Зна за таласну природу звука. Препознаје и именује у свакодневном животу и уме да прикаже једноставним огледима основне звучне појаве. Упознат је са штетним последицама буке. Ученик зна за таласну природу светлости. Препознаје и именује у свакодневном животу и уме да прикаже једноставним огледима основне светлосне појаве. Упознат је са прекомерним излагањем Сунчеве светлости и зна мере заштите. Ученик зна основна својства наелектрисаних тела и описује узајамно деловање наелектрисаних тела. Идентификује и разликује електричне појаве у природи и свакодневном животу. Ученик зна да разликује супстанце на основу проводљивости електричне струје. Зна елементе простог струјног кола. Познаје опасности од електричне струје и уме да се заштити. Ученик зна основна својства магнета и описује узајамно деловање магнета. Идентификује и разликује магнетне појаве у природи и свакодневном животу. Ученик зна да супстанца има атомску и молекулску структуру. Познаје основну структуру атома и уме да је скицира. Зна за употребу нуклеарних реакција и радиоактивности у животу човека, посебно у енергетици, техници и медицини. Свестан је потребе контроле и заштите од радиоактивног и електромагнетног зрачења.

СРЕДЊИ НИВО	Ученик разуме значај прикупљања података и мерења; уме да реализује једноставније експерименте и да резултате мерења прикаже	Ученик познаје деловање звука на чуло слиха. Зна везу између основних величина које описују таласе и зна да брзина таласа зависи од својстава средине кроз коју се простиру.
----------------	--	--

	табеларно и графички; изводи закључке засноване на основу добијених података. Разуме и користи основне формуле у физици. Има развијену свест о опасности од могућих негативних последица на животно окружење и властито здравље услед погрешне примене технологија (бука, зрачење и сл.). Стекао је основна знања и умења да узме учешће у дискусијама које су у вези са овим проблемима.	Ученик познаје деловање светлости на чуло вида. Разуме светлосне појаве у природи користећи законе праволинијског простирања светлости. Уме да решава једноставне проблеме и задатке из геометријске оптике и да користи најједноставније оптичке инструменте. Ученик зна да познаје основне законе наелектрисања и да их описује одговарајућим физичким величинама. Ученик зна да се електрична интеракција преносе преко одговарајућих поља, графички их представља и описује их одговарајућим физичким величинама. Процењује проводљивост метала на основу табличних података и зна под којим условима течности и гасови постају проводници. Познаје основне законе електричне струје. Повезује елементе у струјно коло, изводи мерења и врши једноставне огледе. Ученик зна да се магнетна интеракција преносе преко одговарајућих поља, графички их представља и описује их одговарајућим физичким величинама. Зна да око проводника кроз који протиче електрична струја постоји магнетно поље. Уме да опише деловање магнетног поља на гвожђе и челик, као и на струјни проводник. Ученик зна разлику између атома и молекула, као и за постојање нуклеарних и међумолекуларних сила. Зна да су многе макроскопске појаве последица деловања на молекуларном и међумолекуларном нивоу. Зна да постоје различите врсте радиоактивног зрачења.
НАПРЕДНИ НИВО	Ученик уме да реализује експерименте, прикаже резултате табеларно и графички и анализира их, уопштава их и изводи закључке. Анализира физичке проблеме и решава их коришћењем формула. Свестан је да се природне појаве и процеси описују, објашњавају, предвиђају и користе употребом сазнања добијених изучавањем физике. Способан је да планира и	Ученик зна да решава сложеније проблеме и задатке из области осцилација и таласа. Познаје примену звука у науци, техници, медицини и уметности. Ученик разуме појаву тоталне рефлексije светлости. Зна за индекс преламања и уме да опише и нацрта преламање светлости кроз оптичка тела и да конструише лик предмета код сабирног и расипног сочива. Ученик зна да решава сложеније проблеме и задатке из области геометријске оптике. Познаје примену светлости у науци, техници, медицини и уметности.

	реализује једноставне истраживачке пројекте у сарадњи с другим ученицима.	Решава сложеније квалитативне и рачунске задатке. Уме да осмисли и (сам или у групи) реализује експеримент са наелектрисаним телима и презентује резултате. Решава сложеније квалитативне и рачунске задатке. Уме да осмисли и (сам или у групи) реализује експеримент са струјним кожима и презентује резултате. Ученик уме да одреди силу којом магнетно поље делује на струјни проводник и да објасни основни принцип рада електромотора. Решава сложеније квалитативне и рачунске задатке. Уме да осмисли и (сам или у групи) реализује експеримент са магнетима и презентује резултате. Ученик зна да су нуклеарне реакције основа енергетских процеса у звездама и нуклеарним реакторима. Свестан је велике улоге познавања структуре материје за свакодневни живот, за развој технике, технологије и медицине.
--	--	---

ГЕОГРАФИЈА

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА	
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

ОСНОВНИ НИВО	На крају основног образовања и васпитања на основном нивоу ученик се оријентише у природи и на географској карти; употребљава најједноставније мерне инструменте за обављање различитих активности. Поседује основна знања о планети Земљи, њеном географском омотачу и препознаје основне законитости, везе и њихов утицај на живот и рад људи. Користи географска знања о физичкогеографским и друштвено-географским одликама Републике Србије и света које ће ученику помоћи да рационално планира, организује и унапређује свој живот. Познаје принципе одрживог развоја и одговорног управљања на нивоу локалне средине и државе. Описује	1. ОБЛАСТ: Развијеност и примена географских способности и вештина за решавање одређених ситуација Ученик чита географску карту, употребљава различите географске изворе и статистичке податке. Употребљава најједноставније мерне инструменте и описује податке које они приказују. 2. ОБЛАСТ: Примена географских знања и концептуалног разумевања у одређеним проблемским ситуацијама Ученик препознаје, разликује и именује физичко-географске, друштвеногеографске и регионално-географске чињенице и наводи њихове вредности за рационално коришћење у свакодневном животу.
-----------------	--	---

	демографске различитости, националне и људске вредности и има толерантан став у демократским процесима у својој средини. Доприноси решавању актуелних проблема у својој средини насталих под утицајем природе или човека и учествује у акцијама за отклањање њихових последица	
СРЕДЊИ НИВО	На крају основног образовања и васпитања на средњем нивоу ученик користи различите изворе информација (географску карту, информационе технологије, писане и електронске медије) ради организовања и унапређивања свакодневних активности у животној средини. Описује појаве, процесе и њихове односе у Сунчевом систему. Идентификује и анализира географске објекте, појаве, процесе и односе у географском омотачу Земље и њихову сталну међуусловљеност и променљивост. Разуме неопходност очувања равнотеже међу свим компонентама природне средине. Ученик објашњава природно-географске и друштвеногеографске одлике Републике Србије, може да их упоређује са одликама појединих региона у свету и да наведе њихов утицај на друштвени и економски развој Републике Србије и региона. Разуме значај и могућности међународних организација за очување мира, безбедности, развијања пријатељских односа међу народима и пружања помоћи становништву које је погођено елементарним непогодама.	1. ОБЛАСТ: Развијеност и примена географских способности и вештина за решавање одређених ситуација Ученик истражује, класификује и приказује елементе географске средине на нивоу карти, моделом, дијаграмом, табелом, схемом, текстом. Познаје значај примене информационих технологија у свакодневним активностима. 2. ОБЛАСТ: Примена географских знања и концептуалног разумевања у одређеним проблемским ситуацијама Ученик идентификује и анализира индивидуалност, разноврсност и распрострањеност физичко-географских и друштвено-географских чињеница, а регионално-географске чињенице, везе и законитости сврстава у одређене појмовне категорије и системе.
НАПРЕДНИ НИВО	На крају основног образовања и васпитања на напредном нивоу ученик изводи једноставна теренска истраживања; користи и анализира различите изворе за прикупљање географских података и резултате користи у својим свакодневним активностима; примењује систем за глобално позиционирање (ГПС) и географски	1. ОБЛАСТ: Развијеност и примена географских способности и вештина за решавање одређених ситуација Ученик планира и изводи једноставна теренска истраживања, користи и анализира информације о географским чињеницама датим у писаним и електронским медијама, изводи закључке и примењује их у новим ситуацијама.

	информациони систем (ГИС) ради лакшег сналажења у простору и времену. Ученик интерпретира и објашњава појаве, процесе и односе у Сунчевом систему. Објашњава географске везе и законитости између природних услова, ресурса и људских делатности на националном и глобалном нивоу. Разуме значај природног и културног наслеђа и потребу за њиховом валоризацијом. Објашњава глобалне друштвеноекономске процесе и анализира њихов утицај на друштвени и економски развој Републике Србије. Негује међусобно разумевање, поштовање различитости и сарадњу, доприноси очувању људских и националних вредности. Планира и доноси одговарајуће одлуке у свакодневним животним ситуацијама и активно учествује у предузимању иницијативе за очување и заштиту здравља, безбедности људи и животне средине.	Примењује информационе технологије ради обављања различитих активности. 2. ОБЛАСТ: Примена географских знања и концептуалног разумевања у одређеним проблемским ситуацијама Ученик анализира и објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у географској средини и предлаже нова решења. Издаја и упоређује географске регије.
--	--	---

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА	
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

ОСНОВНИ НИВО	Ученик уме да употреби податке из понуђене техничке документације који су му потребни за решавање једноставних проблема у свакодневном животу. Ученик користи ИКТ за обраду података, претрагу и представљање информација, и комуникацију у непосредном и ширем окружењу. Ученик познаје основне технолошке процесе и техничка средства. Ученик има развијену свест о важности природних ресурса на Земљи и потреби њиховог економичног коришћења, као и значају рециклаже и штедње материјала. Ученик примењује мере личне заштите и препознаје важност заштите животног окружења. Као	Ученик познаје својства и примену материјала, машина, електронских компоненти, грађевинских елемената, саобраћајних средстава и облика енергије. Ученик црта једноставан технички цртеж, табеларно приказује и црта графиконе користећи прибор за техничко цртање и рачунар. Ученик израђује модел или макету на основу понуђене техничке документације. Ученик манипулише документима помоћу рачунара, уме да изради текстуални документ и мултимедијалну презентацију, користи интернет за претрагу и комуникацију.
-----------------	---	---

	члан тима у раду на пројекту ученик поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у њему.	
СРЕДЊИ НИВО	Ученик зна да анализира и користи податке дате у техничкој документацији, познаје технолошке процесе и уме да иновира понуђено решење проблема. Ученик уме да претражује, анализира и систематизује информације у електронском облику. Ученик примењује ИКТ у ситуацијама учења и свакодневном животу бирајући одговарајућа средства. Ученик разуме утицај примене технологија и машина на човека и животну средину и има развијену свест о активностима које се односе на њену заштиту и очување. Као члан тима у раду на пројекту ученик поштује друге као равноправне учеснике и прихвата најбоље решење.	Ученик разуме принципе рада машина и уређаја, техничких средстава, транспортних система и уређаја за претварање енергије. Ученик користи интернет сервисе, познаје карактеристике рачунарског софтвера и хардвера, подешава и користи ИКТ уређаје, преузима и инсталира апликације.
НАПРЕДНИ НИВО	Ученик се прецизно изражава, користи стручну терминологију, примењује правила графичког комуницирања у различитим техничким дисциплинама и упутства за коришћење машина и уређаја. Ученик примењује познавање техничко-технолошких процеса у свакодневном животу и раду. Ученик користи средства ИКТ-а за решавање различитих проблема и мултимедијално изражавање. Ученик препознаје 109/130 www.razvionica.edu.rs * Jove Ilića 2, 11040 Beograd * +381 11 39 12 667 * info@razvionica.edu.rs This project is funded by the European Union & implemented by a Consortium led by Hulla & Co, Human Dynamics K.G. Ovaj projekat finansira Evropska unija, a sprovodi konzorcijum koji predvodi Hulla & Co, Human Dynamics K.G. ризике и опасности при коришћењу ИКТ-а. Ученик активно учествује у заштити и очувању непосредне животне средине. Као члан тима у раду на	Ученик разуме технолошке поступке, функционисање машина и уређаја, и енергетски ефикасно понашање. Ученик уме тимски да планира и изради пројекат. Ученик креира једноставне алгоритме и програме и одговорно користи софтвер и интернет.

	пројекту ученик активно предлаже решење проблема, пружа подршку и помоћ својим сарадницима и прихвата њихову подршку и помоћ. Ученик добро познаје техничке дисциплине и њихову међусобну повезаност и зна да се определи за будуће занимање.	
--	---	--

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА	
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

ОСНОВНИ НИВО	Ученици су способни да користи информатику да би решавали проблеме са којима се суочавају у свакодневном животу. 1. Основе информационих и комуникационих технологија 2. Коришћење рачунара и управљање датотекама 3. Обрада текста 4. Табеларне калкулације 5. Коришћење база података 6. Презентације 7. Интернет и комуникације 8. Програмски језици Ученик користи ИКТ за свакодневну комуникацију, прикупљање и размену информација. Примењује поступке и правила безбедног понашања и представљања на мрежи, самостално претражује и проналази информације. Процењује могућности и ризике употребе ИКТ у решавању једноставних проблема из свакодневног живота. Ученик уочава проблем, рашчлањује га, дефинише и спроводи кораке за његово	Ученик креира и форматира радну табелу, уноси податке и израчунава елементарне статистике (збир, просек, минимум, максимум, једноставно сортирање података), уме да прочита податке из готових графика и да направи жељене измене. Ученици умеју да напишу текст користећи WORD. Умеју да ураде направе табелу у Екселу. Ученик уочава сличности и правила са радом у програму за рад са табелама. Ученик уноси серије података задавањем конкретних података у програмском коду и приказује их графички (у облику линијског, стубичастог и секторског графика). Помоћу библиотечких функција израчунава основне дескриптивне статистике серија податка (збир, просек, минимум, максимум, ...) и сортира податке. Уноси табеларне податке задавањем конкретних података у програмском коду и графички приказује податке из табеле. У петљи учитава серије података са стандардног улаза и уме да имплементира алгоритме за одређивање основних статистика података (збира, производа, минимума, максимума). Врши трансформације серија података пресликавањем сваког податка применом одређене функције.
-----------------	---	---

	решавање уз примену адекватно одабраног софтверског алата. Коришћењем ИКТ ученик спроводи елементарне анализе података и графички представља добијене резултате. Ученици су научили да кроз рад на рачунару усвоје следећа знања • Препознавање потребе за информацијом, • Проналажење информације • Анализу и вредновање информације • Коришћење информације • Објављивање информације	
СРЕДЊИ НИВО	Коришћењем ИКТ-а ученик примењује сложеније анализе података. Ученик разуме основне алгоритме, уме да их примени, комбинује их, и креира сопствене алгоритме за анализу серије/групе података. Ученик правилно користи податке у погледу поверљивости и заштите интегритета података. Ученици се упознају са програмо за табеларно израчунавање Јупитер	Ученици умеју да обраде податке у програму Јупитер да прикажу графичку обраду података уна различитим нивоима, и да користе разне облике математичких функција за обраду табела. Ученик примењује сложеније анализе података (сложеније функције, апсолутно и релативно адресирање, сортирање и филтрирање података по више критеријума) и разуме добијене резултате. Креира и форматира сложеније графиконе. Припрема и штампа радну табелу. Прилагођава основне алгоритме конкретном проблему који се решава (нпр. на основу алгоритма проналажења максимума дизајнира и имплементира алгоритам проналажења другог елемента по величини). Гранањем унутар петље врши филтрирање података по неком задатом критеријуму. Алгоритмом линеарне претраге проверава да ли у подацима постоје елементи који задовољавају дати услов.
НАПРЕДНИ НИВО	Ученик користи ИКТ за самостално решавање сложенијих проблема из свакодневног живота. Организује веће количине података на начин погодан за обраду. Примењује анализу и обраду података у реалним проблемима. Осмишљава стратегије анализа и	Ученици се упознају са бесплатним програмима за израду веб страница. Ученик самостално одређује начин решавања проблема (одређује податке које треба прикупити, начин њихове организације у табеле и врсте анализе и визуализације

	обрада података у циљу извлачења релевантних информација из података. Изводи закључке на основу добијених резултата спроведених анализа. Примењује програме и стратегије за заштиту и спречавање злоупотребе дигиталног идентитета. Ученици су способни да направе сопствену веб страницу.	погодне за одређену врсту проблема). Користи стечена знања за решавање реалних различитих проблема и изводи закључке на основу спроведених анализа. Имплементира анализе дводимензионих података коришћењем угнежђених петљи. Имплементира сортирање низа података неким елементарним алгоритмом (нпр. сортирањем селекцијом или сортирањем уметањем).
--	---	---

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА	
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

ОСНОВНИ НИВО	Активно учешће у грађанском животу и друштву Компетенција за учење Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Уме да тражи информацију и да даје информације у писаној и усменој форми; уме да користи медије у сврху пласирања информације Зна своје особености и различитости у односу на друге и препознаје особености и различитости других и уважава их. Разуме место и улогу детета као грађанина у друштву. Разуме функционисање нивоа и органа Слободно изражава своје ставове, мишљења и подстиче и прихвата ставове, идеје, мишљења и осећања других. Учествује у раду тима. Предлаже мере органима власти за побољшање квалитета живота у Свест о себи као појединцу/појединки и свест о припадности групи, локалној заједници, земљи, свету. Разумевање и уважавање различитости. Прихватање концепта људских права и једнакости као основе за солидарност и одговорност у заједници, власти као и мере власти. Зна права и одговорности грађана на нивоу заједнице Разуме место, улогу и одговорност државе, друштва, породице и детета у унапређивању положаја деце у једном друштву. Разуме појмове: право, једнакост, правда. Зна којим међународним и домаћим организацијама и
-----------------	---	--

		институцијама може да се обрати у циљу заштите и остваривања дејних права. Разуме улогу и значај медија у савременом друштву
СРЕДЊИ НИВО	Активно учешће у грађанском животу и друштву Компетенција за учење Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Свест о себи као појединцу/појединки и свест о припадности групи, локалној заједници, земљи, свету. Разумевање и уважавање различитости. Прихватање концепта људских права и једнакости као основе за солидарност и одговорност у заједници, прихватање родне равноправности. Разуме појмове: право, једнакост, правда. Спремност да учествује у демократском одлучивању на свим нивоима у школи. Склоност волонтирању и учешће у грађанским активностима, пружање подршке различитим иницијативама и облицима грађанског активизма у школи и локалној заједници. Спремност на поштовање вредности и приватности других са спремношћу да реагује на ситуације дискриминације, насиље, говор мржње... Критичко прихватање информација које добија из медија
НАПРЕДНИ НИВО	Активно учешће у грађанском животу и друштву Компетенција за учење Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Критички разматра информације добијене преко различитих медија. Слободно изражава своје ставове, мишљења и подстиче и прихвата ставове, идеје, мишљења и осећања других. Учествује у раду тима. Предлаже мере органима власти за побољшање квалитета живота у заједници. Критички расуђује, одговорно одлучује и дела. Укључује се у активности школе, локалне заједнице и укључује се при доношењу одлука. Укључује се у решавање проблема у школи, локалној заједници у циљу побољшања квалитета живота заједнице.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА		
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ		СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
ОСНОВНИ НИВО	Ученик је оспособљен за вођење бриге о властитом здрављу и здрављу околине. Препознаје и разуме законитости утицаја физичког вежбања на телесни статус. Препознаје важност физичког вежбања, хигијене тела, исхране, простора и правила безбедности током вежбања. Критички просуђује о облицима насиља у физичком васпитању, спорту и рекреативним активностима. Здравље околине. Са глобалном присутношћу и активношћу сваки појединац треба да призна своју одговорност према околини. Стално ћемо процењивати и побољшавати утицај на околину свих наших активности и кроз конкретне акције ћемо представљати добар пример како показати поштовање и бригу за околину.	Ученик зна функцију и у стању је да изводи једноставне комплексе вежби обликовања; примењује програме за развој моторичких способности; зна основну технику индивидуалних и колективних спортских игара; познаје основна правила и елементе тактике спортских грана; током вежбања се понаша дисциплиновано и безбедно у односу на себе и друге; способан је да упореди вредности почетних и финалних резултата сопствених моторичких способности у односу на референтне вредности након завршетка разреда. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима.
СРЕДЊИ НИВО	Ученик се бави спортско-рекреативним активностима у циљу унапређивања својих физичких способности и унапређивања здравих животних навика. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима. Ученик самостално вежба у слободно време.	Зна да физичка активност и спорт позитивно делују на психо-физички развој и здравље; ученик ће бити у стању да самостално састави и примени једноставније комплексе вежби обликовања и сложеније техничко-тактичке елементе спортске гране; правилно поступа у случају незгоде на часу и ван часа.
НАПРЕДНИ НИВО	Ученик је развио свест о властитим способностима, а тиме и о јачању самопоуздања и самопоштовања. Примењује разноврсне програме и облике индивидуалног и колективног вежбања, поштујући полне и индивидуалне разлике учесника у телесном вежбању.	Ученик је способан да самостално састави и изведе сложеније вежбе или комбинације вежби; самостално и у сарадњи са другима решава сложене тактичке задатке; препознаје основне законитости оптерећења у физичким и спортским активностима, промовише њихову улогу у унапређивању здравља и превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социопатолошких појава.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА		
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ		СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
ОСНОВНИ НИВО	Ученик ужива у различитим музичким садржајима. Свестан је различитих утицаја музике на њега и улоге музике у друштвеним догађајима. Ученик разуме неопходност сарадње, међусобног подстицања и уважавања у заједничком музицирању и повезује ставове и искуства у свакодневном групном раду.	Ученик познаје језик музике и изражава се гласом, инструментом и покретом индивидуално и/или у групи. Ученик слушно препознаје основне карактеристике музичке уметности и развија естетску осетљивост.
СРЕДЊИ НИВО	Ученик повезује музику са историјским, религијским, научним и осталим релевантним димензијама људског живота. Разуме везу између културног идентитета и музике. Ученик повезује музичка знања и вештине са различитим видовима сопственог изражавања. Учествује у музичким активностима школе и заједнице.	Ученик користи различите музичке изражајне елементе у исказивању својих осећања и идеја и у комуникацији са другима. Слушно препознаје различите жанрове музичке уметности са посебним акцентом на аутентични музички фолклор. Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања и истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике. Ученик комуницира покретом уз музику.
НАПРЕДНИ НИВО	Ученик разуме музичке стилове у односу на друштвена дешавања и има критички однос према музици. Креативно користи музичка знања, вештине и искуства у подстицању индивидуалног и групног изражавања и сарадње и презентована знања. Даје свој допринос у очувању традиције и културног идентитета путем музике.	Ученик креативно примењује стечена музичка искуства у изражавању и представљању ставова и идеја и у комуникацији са другима. Уважава и истражује музичке садржаје различитих жанрова, стилова и култура. Доприноси очувању и развоју музичке културне баштине. Има критички став према музици. Повезује и користи музику са ИКТ-ом у стварању и презентовању знања. Прати и учествује у музичком животу заједнице.

ХЕМИЈА

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА		
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ		СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
ОСНОВНИ НИВО	Ученик зна да су супстанце предмет изучавања хемије и познаје улогу хемије у различитим областима људске делатности. Ученик познаје заступљеност најзначајнијих супстанци у природи и различитим производима. Избор и примену производа (материјала, прехранбених производа, средстава за хигијену и сл.) заснива на познавању својстава супстанци и промена којима подлежу. Рукује комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи, придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада, и предузима активности које доприносе заштити животне средине. Правилну исхрану и остале активности у вези с очувањем здравља заснива на познавању својстава и извора биолошки важних једињења и њихове улоге у живим системима. У свакодневном животу препознаје примере хомогених смеша (раствора) и хетерогених смеша, повезује својства смеша с њиховим саставом, припрема смеше према потребама или издваја жељени састојак из смеше. Ученик препознаје значење хемијских симбола, формула, хемијских једначина и ознака за процентни састав раствора.	Ученик је формирао основне хемијске појмове о својствима и променама супстанци и повезује их с комерцијалним производима с којима је у контакту у свакодневном животу. Безбедно и одговорно рукује производима, правилно складишти отпад, брине о очувању здравља и животне средине.

СРЕДЊИ НИВО	Ученик повезује структуру супстанци са својствима и променама супстанци, и примењује знање да се при физичким и хемијским променама не мења укупна маса супстанци које учествују у променама. На основу хемијске формуле ученик одређује назив супстанце, а на основу назива пише формулу супстанце. Према хемијској формули и називу ученик може да сврста најважније супстанце у одговарајуће класе и опише заједничка својства супстанци које припадају истој класи. Хемијске промене представља помоћу хемијских једначина. Ученик уме правилно и безбедно да изведе једноставне огледе, да припреми раствор	Ученик је формирао систем хемијских појмова о структури, својствима и променама супстанци, класификује супстанце, примењује знање да се при физичким и хемијским променама не мења укупна маса супстанци које учествују у променама, припрема раствор одређеног процентног састава, доноси одлуке у вези с начином коришћења комерцијалних производа на основу познавања својстава састојака тих производа.
----------------	--	---

	одређеног процентног састава за потребе у свакодневном животу, да испита основна својства неорганских и органских једињења, опише и објасни запажања користећи се хемијским терминима, симболима, формулама и хемијским једначинама.	
НАПРЕДНИ НИВО	Ученик објашњава својства супстанци примењујући стечена знања о њиховој структури. Ученик има развијене вештине за лабораторијски рад, испитивање својстава и промена супстанци и решавање проблема; планира, правилно и безбедно изводи огледе, израчунава масу и количину супстанци које учествују у променама. У објашњавању својстава и промена супстанци користи одговарајуће хемијске термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине. На основу посматрања својстава супстанци и резултата огледа изводи закључке и генерализације. Ученик на основу разумевања својстава и промена супстанци иницира активности на нивоу породице и/или вршњака у вези са заштитом животне средине.	Ученик објашњава структуру, својства и промене супстанци и примењује знање у решавању проблема. Формиран систем хемијских појмова омогућава ученику сагледавање значаја хемије у различитим областима живота и различитим професијама, и праћење доприноса хемије развоју технологије и друштва.

ИСТОРИЈА

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА	
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

ОСНОВНИ НИВО	Ученик именује хронолошке и просторне одреднице; познаје основне појмове из историје цивилизације, именује најистакнутије историјске личности; описује повезаност најважнијих историјских догађаја, појава, процеса; препознаје историјско порекло савремених појава и процеса; разликује узроке и последице важних историјских догађаја и појава; препознаје и користи различите врсте историјских извора у једноставним истраживачким задацима, разликује чињенице од интерпретација; показује одговоран однос према културно-историјском наслеђу свог народа, других народа и етничких заједница у духу толеранције	Учењем историје ученик је оспособљен да: препознаје и користи основне појмове из историје цивилизације и наводи значајне догађаје, појаве и личности из историје људског друштва; именује хронолошке одреднице и зна да их користи у разумевању прошлости и садашњости; разликује врсте историјских извора и користи понуђене у једноставним истраживачким задацима; усмено, писано и графички представи резултате једноставног истраживачког задатка; препозна међусобну повезаност најважнијих појава и догађаја на националном и регионалном нивоу као и историјско порекло савремених појава; разликује узроке и последице најважнијих догађаја у историји људског друштва;
-----------------	--	---

	и демократских вредности у школском и ваншколском окружењу.	одреди и покаже на ком простору су се одиграли најважнији догађаји из националне, регионалне и опште историје.
СРЕДЊИ НИВО	Ученик примењује хронолошке и просторне одреднице; разуме најважније догађаје и појаве и зна истакнуте личности из опште и националне историје; повезује најзначајније догађаје и појаве националне, регионалне и светске историје, појаве из прошлости са појавама у садашњости; разуме узрочно-последичне везе историјских догађаја; користи различите историјске изворе у истраживачким задацима и разумевању историјских појава и процеса, уочава стереотипе и предрасуде на примерима из прошлости; има активан однос према културно-историјском наслеђу свог народа, других народа и етничких заједница у духу толеранције и демократских вредности у школском и ваншколском окружењу.	Учењем историје ученик је оспособљен да: опише, усмено и писано, основне појмове, процесе и најзначајније догађаје из прошлости људског друштва, улогу значајних личности из опште, регионалне, националне и историје сопствене државе; користи хронолошке одреднице и у њима идентификује појаве, догађаје и личности; сакупља информације користећи различите изворе у истраживачким задацима ради реконструисања личне, породичне и локалне прошлости; усмено, писано и графички представи резултате истраживачких задатака, преко чега ствара слику како о историјским тако и о савременим појавама; повеже најважније појаве, догађаје и личности на националном и регионалном нивоу, појаве из прошлости са појавама из садашњости; разуме узрочно-последичне везе најважнијих догађаја у историји људског друштва; одреди и покаже на ком простору су се одиграли најважнији догађаји, појаве и процеси из националне, регионалне и опште историје и повеже их са савременим простором.
НАПРЕДНИ НИВО	Ученик упоређује и анализира догађаје у хронолошком и просторном одређењу; зна специфичне детаље из националне и опште историје; тумачи повезаност догађаја националне, регионалне и светске историје, као и повезаност појава из прошлости и садашњости; самостално закључује шта је узрок, а које су последице историјских догађаја; анализира садржај историјских извора; уочава различита тумачења истог историјског феномена, критички се односи према стереотипима, предрасудама и пропаганди; осмишљава активности са циљем очувања културно-историјског наслеђа свог народа, других народа и етничких заједница у духу	Учењем историје ученик је оспособљен да опише, усмено и писано, специфичности најзначајнијих појава, догађаја и личности из опште, регионалне, националне и историје сопствене државе; повеже најважније појаве, догађаје и личности на националном, регионалном и светском нивоу и смести их у одговарајући хронолошки оквир (историјски период, миленијум, век) и тумачи повезаност појава из прошлости и садашњости, уочавајући различита тумачења истог историјског феномена; сакупља и разврстава изворе информација у циљу решавања истраживачког задатка као и за разумевање историјских појава и процеса; представи, усмено, писано, графички и уз помоћ ИКТ-а садржај извора

	толеранције и демократских вредности у школском и ваншколском окружењу.	информација и резултате спроведеног истраживачког задатка; изведе закључак, на основу извора информација, о узроку и последицама историјског догађаја; уочи променљивост простора и граница у различитим историјским периодима.
Разумевање историје као основе за активно учествовање у друштву		
ОСНОВНИ НИВО	Учењем историје ученик је оспособљен да: разликује чињенице од интерпретација у историјским и савременим изворима информација; уочава различите културне, друштвене, политичке и религијске погледе на прошлост чиме гради и употпуњује сопствени идентитет и развија вредносни систем демократског друштва утемељен на хуманистичким постулатима и поштовању другачијег становишта; одговорно се односи према културно-историјском наслеђу, меморијалима и празницима свог народа, других етничких, друштвених група и верских заједница; толерантно се односи према другим и другачијим мишљењима и ставовима, примењује основне елементе интеркултуралног дијалога, наводи права и обавезе које има као ученик и сагледава непосредно друштвено окружење.	
СРЕДЊИ НИВО	Учењем историје ученик је оспособљен да: препозна стереотипе и предрасуде кроз примере из прошлости у историјским и савременим изворима информација; процењује објективност извора информација и гради одговоран однос према осетљивим појавама из прошлости и садашњости; одговорно и активно се односи према сопственим правима и обавезама, културно-историјском наслеђу, меморијалима и празницима свог народа, других етничких, друштвених група и верских заједница; уочава могуће узроке конфликта у непосредном окружењу и ради на њиховом спречавању, односно решавању и превазилажењу; комуницира у вршњачкој групи на толерантан начин и уз поштовање основних људских права.	
НАПРЕДНИ НИВО	Учењем историје ученик је оспособљен да: анализира предрасуде, стереотипе, различите видове пропаганде и њихове последице у историјским и савременим изворима информација као и различита тумачења исте историјске појаве/ догађаја/ личности; планира активности са циљем очувања културно-историјског наслеђа, меморијала и празника свог народа, других етничких, друштвених група и верских заједница; конструктивно комуницира у вршњачкој групи и окружењу уз поштовање основних људских права; унапређује толерантан однос у комуникацији заснованој на међусобном уважавању ставова, различитих националних, идејних, професионалних или културних позиција.	

БИОЛОГИЈА

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА	
ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

ОСНОВНИ НИВО	Уме да разликује основне групе и систематске категорије живих бића, да познаје основне елементе грађе и нивое	На основном нивоу ученик: Уме тачно да дефинише заједничке особине живих бића и може да препозна по чему је живот на
-----------------	---	--

	организације живих бића и животне средине. Уме да наведе основне фазе у индивидуалном развићу живих бића. Уме да наведе основне фазе у историјском развоју живог света и да правилно дефинише појам биолошке еволуције. Препознаје разлику између позитивног и негативног утицаја човека на биосферу, као и мере којима се могу смањити штетни утицаји на животну средину. Уме да дефинише основне еколошке појмове и одрживи развој, као и да препозна значај одрживог развоја. Одређује основне чиниоце који утичу на здравље, а посебно мере хигијене. Познаје различите друштвене ситуације и понашања која доводе до нарушавања здравља и зна како да их избегне. Уме да опише основне етапе у реализацији практичних и лабораторијских радова.	Земљи јединствен. Зна основне чињенице о грађи и функцији живих бића. Познаје основне чињенице о најчешћим болестима и повредама и уме да избегне ситуације које доводе до болести и повреда, као и да правилно реагује и потражи адекватну помоћ. Уме да наведе основне појмове и чињенице о организацији наследног материјала. Познаје основне чињенице о биодиверзитету, његовој угрожености и начинима заштите. Познаје разноврсност живог света непосредне околине и одговорно се односи према њему
СРЕДЊИ НИВО	Уме да уочи основне принципе по којима су организми разврстани у одговарајуће систематске категорије и везу која постоји између грађе организама и њиховог функционисања. Уме да образложи основне генетичке појмове. Уме да разликује и разврста фазе у индивидуалном развићу живих бића. Уочава везу између геолошких доба и развоја живота на Земљи. Разликује и разврстава основне еколошке појмове и процесе и уме да уочи везу између еколошких система и животне средине. Примењује стечена знања из биологије у свакодневном животу, а посебно у очувању сопственог здравља. Познаје и у животу примењује принципе одрживог развоја. Уме да реализује практичне и лабораторијске радове.	На средњем нивоу ученик: Разуме повезаност грађе и функције живих бића. Уме да уочи везу између грађе и физиологије човека и оспособљен је да примени стечена знања у свакодневном животу у очувању здравља. Уочава место и улогу човека у природи и његову одговорност за последице развоја човечанства. Може да уочи везу између узрока и последица загађења животне средине и на основу тога разуме потребу заштите животне средине. Користи знања о разноврсности живог света своје околине ради побољшања квалитета сопственог живота. Познаје разноврсности живог света Србије и одговорно се односи према њему
НАПРЕДНИ НИВО	Уме да анализира корелације које постоје између грађе и функционисања организама и животних услова у њиховој околини. Просуђује на који начин функционишу еволуциони механизми у развоју живог света. Анализира утицај средине и наслеђа на животне циклусе живих бића.	На напредном нивоу ученик: Способан је да направи упоредни преглед грађе и функције појединих група организама. Вреднује основне чињенице о пореклу живота на Земљи и човека на основу познавања еволуционе биологије. Разуме 93/130 www.razvionica.edu.rs * Jove Ilića 2, 11040 Beograd * +381 11 39

	Разуме фазе у историјском развоју живог света. Уме да објасни значај примене генетике у различитим подручјима људске делатности. Учествоје у очувању и унапређењу биодиверзитета. Анализира утицаје различитих чинилаца на здравље и вреднује различите стилове живота. Вреднује значај биолошких открића за развој људског друштва и уме самостално да процени квалитет биолошке информације у медијима. Уме да ревидира/преради и реорганизује сопствени систем биолошког знања и сопствене ставове. Осмишљава, приказује и критички анализира резултате практичног и лабораторијског рад	12 667 * info@razvionica.edu.rs This project is funded by the European Union & implemented by a Consortium led by Hulla & Co, Human Dynamics K.G. Ovaj projekat finansira Evropska unija, a sprovodi konzorcijum koji predvodi Hulla & Co, Human Dynamics K.G. основне чињенице о јединству и разноврсности живота на Земљи. Анализира на који начин долази до поремећаја у нормалном функционисању организма, а што доводи до нарушавања здравља и способан је да заступа здраве животне навике. У стању је да уочи узроке и анализира последице загађења и да учествује у различитим акцијама заштите, обнове и унапређења животне средине. Поседује одговоран став према животној средини у складу са принципима одрживог развоја. Представљамо и посебну предметну компетенцију, коју у овом тренутку предлажемо само као развојну компетенцију која се може реализовати у школским срединама у којима за то постоје одговарајући услови. Компетенција се односи на овладавање знањима и вештинама при поставци и у реализацији практичног и/или лабораторијског рада, током које се ученик оспособљава да самостално и/или у групи: посматра, систематски сакупља и обрађује биолошки материјал, анализира и интерпретира добијене информације.
--	--	---

2. ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ	Ученик је оспособљен и мотивисан да схвати значај учења; изабере одговарајуће методе; прати сопствени напредак током учења и усмерава учење у складу са намерама и циљем који има. Ученик стиче нова знања и вештине, примењујући претходно учење и ваншколско искуство. Развија свест и о стваралачкој природи учења. Истрајан је и превазилази тешкоће у учењу. - Има позитиван и одговоран однос према учењу. - Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује
----------------------------------	---

	битно од небитног, изражава и образлаже идеје. - Користи различите изворе информација и има критички однос према њима. - Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом. - Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.
ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ СВЕТУ	Ученик разуме и прихвата значај принципа правде, слободе, солидарности, националне, верске, родне и етничке равноправности и одговорности – као темеља демократског друштва, активно учествујући у животу школе (одељењска заједница, вршњачки тим, ученички парламент и сл.) и заједница којима припада (нпр. породица, локална заједница) у складу са својим узрастом. Поштује и залаже се за поштовање дејих и људских и мањинских права, као и личног и националног достојанства. Упознаје себе, развија своје друштвене улоге и јача свој идентитет, лични интегритет, самосталност, самопоуздање и позитиван однос према другима. Поштује равноправност различитих заједница, њихову традицију и културни идентитет. Одговоран је за изборе и одлуке које чини и понаша се хумано и с уважавањем према другима. Аргументовано заступа ставове и мишљења уважавајући супротна гледишта, као и усвојене процедуре доношења одлука. - Има позитиван став према поштовању људских права и слобода. - Зна дејја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани. - Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. - Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине. - Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу. - Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрастом, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).
ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА	Ученик влада основним значењем појмова култура и естетичка вредност. Естетичку вредност не везује само и искључиво за уметност, већ и за друге садржаје: природне или биологистичке (нпр. непоновљивост природе), социолошке или идеолошке (човеково деловање на природу, односи унутар заједнице), емотивно-афективне (креативност и стваралачко мишљење и понашање како појединца, тако и групе) и практичне (појмови, модели, поступци, теоријске основе игре, литерарних, ликовних, музичких и сценских

	облика и сл.). - Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна баштина, језичка култура у уметничком и у неуметничком домену (свакодневни говор у приватном и јавном животу, електронским и штампаним медијима, дизајну и другим видовима комуникације...), научно мишљење, друштвени односи, друштво и појаве у друштву. - Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара. - Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. - Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању. - Показује осетљивост за еко-културу и културу свакодневног живљења и има критички однос према употреби и злоупотреби природе.им уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
КОМУНИКАЦИЈА	Ученик комуницира на сврсисходан и конструктиван начин у приватном, јавном, и образовном контексту. Прилагођава начин и средства комуникације карактеристикама ситуације. Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил комуникације специфичан за различите научне, техничке и уметничке дисциплине. У комуникацији уме да изрази мишљење, осећања и ставове и да представи своје циљеве на позитиван, конструктиван и аргументован начин поштујући и уважавајући другог. Критички процењује садржај и начин комуникације у различитим ситуацијама. Има развијену свест о значају конструктивне комуникације и активно доприноси неговању културе дијалога у заједницама којима припада. - Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, путем интернета итд.). - Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене. - Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. - Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. - Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет. - Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.
ОДГОВОРАН ОДНОС	Ученик стиче знања и развија свест о дејству људских активности на животну средину и природу; усваја

ПРЕМА ОКОЛИНИ	ставове о неопходности очувања непосредне и шире околине и развија способности активног деловања ради очувања средине у школи, непосредној околини и породици. Познаје људске активности и начин на који оне могу да угрозе или унапреде околину, живи свет и природу у окружењу. Одговоран је према квалитету сопственог живота, што обухвата и однос према околини и однос према здрављу. Разуме сопствену одговорност и одговорност заједнице у изградњи личне и заједничке будућности, као и будућности наредних генерација. У области одрживог развоја – зна основне поставке одрживости, разуме принципе одрживог развоја и практикује активности које га подржавају. - Уочава чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у широј околини и свакодневном животу; развија свест о положају човека у природи и његовој одговорности за стање животне средине и природе. - Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. - Спознаје везу између квалитета животне средине и квалитета свог живота и разуме да се његова добробит и добробит заједнице и друштва огледа и у квалитету и одрживости његове околине. - Практикује активности које подстичу одрживост, на пример штедња воде и енергије, разврставање отпада, рециклажа; повезује значај тих активности за свој будући живот, живот заједнице, као и живот будућих генерација. - Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. - Процењује и вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада, и одређује какав утицај оне имају на животну средину, квалитет живота и здравља и одрживи развој.
ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ	Ученик користи знања, вештине и усваја ставове ради очувања и унапређивања психофизичког здравља. Одговоран однос према здрављу укључује развијање свести о важности сопственог здравља и безбедности, знања о основним чиниоцима који утичу на здравље и практиковање здравих животних стилова. Својим понашањем, као појединац и део различитих група и заједница, промовише здравље, заштиту здравља и здраве стилове живота. Уочава опасности по здравље и доноси одлуке значајне за превенцију болести и очување здравља и укључује се у друштвене активности значајне за превенцију болести и очување здравља. - Познаје улогу и значај воде и састојака намирница, примењује правила и принципе здраве исхране (редовност, важност доручка, умереност, разноврсност, начин прераде намирница) и зна последице неправилне исхране. - Познаје основне карактеристике неких болести органа, принципе преноса заразних болести и шта их

	изазива и примењује мере превенције, личне хигијене и хигијене простора. - Познаје могуће последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци укључујући и последице других облика болести зависности (нпр. интернет, клађење, дијете) и свестан је здравствених, породичних и социјалних последица сопственог избора. - Разуме утицај природних појава и индустријских производа (фармацеутских, техничких, хемијских итд.) на здравље, чита декларације и упутства на производима, слуша савете стручњака и према њима поступа. - Препознаје сигурносне и здравствене ризике у животу и раду, примењује мере заштите, предвиђа и избегава опасне ситуације, познаје начине пружања прве помоћи и својим понашањем промовише здравље и сигурност. - Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.
ПРЕДУЗИМЉИВОСТ И ОРИЈЕНТАЦИЈА КА ПРЕДУЗЕТНИШТВУ	Ученик препознаје могућности у школи и заједници да идеју претвори у активност, покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност, показује иницијативу и јасну оријентацију ка остварењу циљева и постизању успеха. Ученик кроз образовање стиче свест о сопственим потенцијалима и интересовањима и бива оснажен да самостално доноси одлуке о изборима будућег образовања, занимања и професионалне оријентације. Реализује унапред осмишљене идеје и учествује у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. Ученик стиче знања о карактеристикама одређених послова и радних места, разуме свет рада и пословања из перспективе друштва и спреман је на волонтерски рад и покретање хуманитарних акција. - Прилагођава се друштвеним и економским променама, усмерен је на развој нових вештина, које примењује у практичном раду; суочава са неизвесностима на иницијативан и предузимљив начин. - Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију. - Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге. - Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи CV и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања. - Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.
РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА	Ученик разуме значај коришћења поузданих података и информација у процесу учења, њихову примену за рад, доношење одлука и свакодневни живот. Користи знања и вештине из различитих предмета да представи, прочита и протумачи податке користећи текст, бројеве, дијаграме и различите аудио-визуелне

	форме. Ученик користи и самостално проналази различите изворе информација и података, (библиотеке, медије, интернет, институције, личну комуникацију, итд.), критички разматра њихову поузданост и ваљаност, разврстава их и повезује релевантне информације из различитих извора. - Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/информацију од њиховог тумачења. - Користи податке из различитих извора и начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. - Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области. - Селектује, обрађује наводећи извор и аутора, чува и презентује податке у различитим форматима, укључујући и ИКТ. - Разликује јавне и приватне податке и користи основна правила чувања приватности података.
РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА	Ученик примењује знање из различитих предмета, искуство стечено изван школе, интелектуалне, емоционалне и социјалне способности у проналажењу одговора/решења у за њега новим ситуацијама које се јављају током учења, као и у свакодневном животу. Оспособљен је да у циљу решавања проблемских ситуација селективно и сврсисходно користи књиге и друге изворе информација, алате, помоћ наставника, ученика и других особа из школског и ваншколског окружења. Ученик је мотивисан да реши проблемску ситуацију, истрајава у решавању, проналази/осмишљава решење проблемских ситуација, процењује тачност решења и начин решавања. - Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. - Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опreme коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати). - Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством. - Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења. - Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.

САРАДЊА	- Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама. Ученик развија способност да у сарадњи са другима или да се као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема или реализацији заједничких пројеката. Учествоје у заједничким активностима на конструктиван, одговоран и креативан начин афирмишући дух међусобног поштовања, равноправности, солидарности и сарадње. Активно, аргументовано и конструктивно доприноси раду групе у свим фазама групног рада: формирање групе, формулисање заједничких циљева, усаглашавање у вези са правилима заједничког рада, формулисање оптималног начина за остварење заједничких циљева на основу критичког разматрањаразличитих предлога, подела улога и дужности, преузимање одговорности за одређене активности, надгледање заједничког рада и усклађивање постигнутих договора са новим искуствима и сазнањима до којих се долази током заједничког рада и сарадње. У процесу договарања уме да изрази своја осећања, уверења, ставове и предлоге. Подржава друге да изразе своје погледе, прихвата да су разлике у погледима предност групног рада и поштује друге који имају другачије погледе. У сарадњи са другима залаже се да се одлуке доносе заједнички на основу аргумената и прихваћених правила заједничког рада. - Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара. - Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару. - Доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе. - Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених. - Критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада.
ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА	Ученик је способан да користи одређена средства из области информационо-комуникационих технологија (уређаје, софтверске производе и сервисе из области електронских комуникација) на одговоран и критички начин ради ефикасног испуњавања постављених циљева, задатака и сопствених потреба у свакодневном животу и образовању. Познаје основне карактеристике информационо-комуникационих технологија, односно њихов утицај и значај на живот и рад појединца и заједница. Уме да одабере одговарајуће ИКТ средство и да га користи на одговоран и креативан начин у свакодневним активностима (учење и креативан рад; сарадња; комуникација; решавање проблема; организација, обрада, размена и презентација информација). Приликом коришћења ИКТ-а свестан је ризика за сопствену и туђу сигурност и добробит, поштује приватност и одговорним поступањем штити себе и друге. - Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ-а.

	- Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства. - Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ-а и да га користи на одговарајући начин. - Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу. - Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ-а.
--	--

3. ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА - НИВОИ ПОСТИГНУЋА			
ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

ЈЕЗИК	CJ.1.1.1. Разуме шта је језик; поштује свој језик и поштује друге језике (без обзира на њихову величину и важност); препознаје говор мржње као негативну појаву у друштву. CJ.1.1.2. Разликује књижевни од народног језика; зна којим се књижевним језиком служи; има правилан став према свом дијалекту и другим дијалектима српског језика и према оба изговора српског књижевног језика. CJ.1.1.3. Разликује самогласнике и сугласнике (и унутар сугласника сонанте и праве сугласнике); разликује правилан од неправилног изговора гласа; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним алтернацијама; одређује место реченичног акцента у једноставнијим примерима.	CJ.2.1.1. Зна основне језичке групе у Европи и место српског језика у породици словенских језика. Препознаје одређене функционалне стилове (књижевноуметнички, научни, административни, публицистички и разговорни). CJ.2.1.2. Познаје основне етапе у развоју књижевног језика код Срба и најзначајније културноисторијске споменике; разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; именује дијалекте српског језика. CJ.2.1.3. Уочава евентуалне разлике између свог и књижевног начина акцентовања речи; уме да одреди место акцента у речи; има основна знања у вези са поделом речи на слоге и примењује их у растављању речи на крају реда; зна	CJ.3.1.1. Разуме основне комуникацијске функције језика; именује одређене функционалне стилове. CJ.3.1.2. Познаје појмове једнојезичности и вишејезичности (и зна одговарајуће језичке прилике у Србији). CJ.3.1.3. Зна основна правила акценатске норме и разликује дуге и кратке слоге у вишесложним речима; разликује врсте гласовних алтернација у једноставним примерима у вези са књижевнојезичком нормом. CJ.3.1.4. Издваја делове речи у вези са облицима речи (граматичку основу и наставак за облик) у једноставнијим примерима; зна основне разлике у грађењу личних и неличних глаголских облика;
---------------------	---	---	--

	CJ.1.1.4. Разликује променљиве и непроменљиве речи и именује врсте речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи у фреквентним примерима (укључујући и гласовне промене у вези са облицима речи); разликује основне граматичке категорије (род, број, падеж, глаголски облик); разликује просте речи од твореница; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела. CJ.1.1.5. Уочава синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску и комуникативну реченицу); разликује основне реченичне чланове; разликује зависне и независне предикатске реченице; именује врсте независних реченица према комуникативној функцији. CJ.1.1.6. Зна значења речи, устаљених израза и фразеологизама са којима се среће у школским текстовима и свакодневној комуникацији и правилно их употребљава; прави разлику између формалне и неформалне лексике и употребљава је у складу с приликом; познаје основне лексичке појаве (једнозначност и вишезначност речи) и лексичке односе (синонимију, хомонимију и антонимију).	основну поделу сугласника по звучности и по месту изговора. CJ.2.1.4. Одређује подврсте променљивих речи и њихове граматичке категорије; одређује све глаголске облике (осим имперфекта); препознаје делове речи у вези с грађењем речи (префикс, творбену основу, суфикс) у једноставнијим примерима. CJ.2.1.5. Уме да анализира једноставније реченице грађене по основним моделима и проширене прилошким одредбама; уме да анализира именичке синтагме; познаје основне врсте зависних реченица. CJ.2.1.6. Зна значења речи и фразеологизама који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљава; познаје метафору као лексички механизам; служи се речницима, приручницима и енциклопедијама; нема одбојност према речима страног порекла, али их прихвата критички.	примењује књижевнојезичку норму у вези с грађењем речи. CJ.3.1.5. Уме да анализира различите моделе реченица које спадају у типичне школске примере; познаје врсте напоредних односа међу реченицама и реченичним члановима; познаје основна правила слагања реченичних делова. CJ.3.1.6. Зна значења речи и фразеологизама који се јављају у књижевним и научнопопуларним текстовима (намењеним младима) и правилно их употребљава; одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени; схвата природу термина и важност терминологије; познаје метонимију као лексички механизам
--	---	--	--

КЊИЖЕВНОСТ	CJ.1.2.1. Познаје књижевна дела из обавезног школског програма: наводи аутора и назив његовог дела; уме да преприча основну садржину дела, да наведе основну тему и главни мотив дела и да именује његове главне ликове. CJ.1.2.2. Разликује основне типове и облике књижевног стваралаштва и то: усмену од ауторске књижевности; дело у прози од дела у стиху; прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; разликује аутора књижевноуметничког дела од наратора, драмског лица или лирског субјекта; разликује књижевноуметнички текст од неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје. CJ.1.2.3. Уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; приповедање у 1. и приповедање у 3. лицу; описивање, врсте описа; монолог и дијалог; основни облици језичко-стилских изражајних средстава⁷; облици стиха, облици строфе (дистих, терцет и катрен); уочава риму и разликује везан и слободан стих. CJ.1.2.4. Анализира издвојен проблем, идеју или поруку у краћем	CJ.2.2.1. Књижевна дела из обавезног школског програма локализује у основне књижевне контексте (српска/светска, стара/нова, усмена/ауторска и лирска/епска/драмска књижевност) на основу њиховог одломка, парафразираног (препричаног) садржаја, догађаја, временског одређења догађаја, главних и споредних мотива, главних и споредних ликова, времена у којем је дело настало. CJ.2.2.2. У тумачењу књижевног дела из обавезног школског програма уочава и наводи особености лирског, епског и драмског књижевног рода и разликује основне књижевне врсте којима та дела припадају; разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник, путопис, мемоаре и научно-популарне текстове. CJ.2.2.3. У тумачењу књижевног дела на основу примера препознаје и књижевнотеоријски именује следеће елементе књижевне структуре: ретроспективно и хронолошко приповедање; фабулу и сиже; унутрашњи монолог; врсте карактеризације према основним	CJ.3.2.1. Критички чита књижевна дела средње сложености из обавезног и изборног школског програма и пореди књижевна дела на основу жанра/врсте, теме, мотива, језичко-стилских обележја. CJ.3.2.2. У тумачењу књижевних дела из обавезног и изборног школског програма укључује иманентне одлике (конвенције) књижевних и књижевнонаучних жанрова; разликује и на основу одломака тумачи књижевне врсте на међи (нпр. драмски спев, лирско-епске врсте); уочава елементе књижевног дела који примарно припадају научном изразу или изразу других уметности (нпр. сликарство, музика, позориште, филм) и анализира њихову улогу у сазнајној и естетској вредности књижевног дела. CJ.3.2.3. Самостално тумачи кључне језичке, естетске и структурне особине књижевног дела из обавезног и изборног школског програма; издваја, именује и тумачи основне елементе композиције књижевног дела (нпр. улогу рефрена) проналази, именује и анализира улогу језичко-стилских изражајних средстава⁹ у
--------------------------	--	--	---

	једноставнијем књижевном тексту из обавезног школског програма и уме да га аргументује примарним текстом. СЈ.1.2.5. Редовно чита књижевна дела из обавезног школског програма, стичући читалачке навике; исказује свој естетски доживљај књижевног дела.	особинама лика (физичка, психолошка, језичка, друштвена и етичка); именује и анализира улогу језичко-стилских изражајних средстава у једноставнијим примерима у књижевном делу; разликује парну, укрштену и обгрљену риму. СЈ.2.2.4. Анализира издвојен проблем, идеју или поруку у дужем једноставнијем књижевном тексту из обавезног школског програма и уме да аргументује своје ставове на основу примарног текста и секундарне литературе (у читанци); прави разлику између парафразе (препричавања) и анализе дела. СЈ.2.2.5. Примењује стратегије читања примерене типичним жанровима; радо посећује библиотеке и самостално одабира дела за читање из опуса књижевности за децу; уме да води дневник о прочитаним књигама.	сложенијим примерима. СЈ.3.2.4. Анализира проблем, идеју или поруку у књижевном тексту средње сложености и ван обавезног школског програма (из књижевности за децу и младе) и уме да аргументује своје ставове на основу примарног текста и/или препоручене секундарне литературе; уочава везу између садржине, форме и језика књижевног дела и своја запажања илуструје примерима. СЈ.3.2.5. Самостално одабира секундарну литературу у библиотеци; примењује основне стратегије читања које су усаглашене са читалачким задатком; уме да препоручи књижевно дело и ван школског програма, као и да образложи зашто му се дело допада (нпр. да истакне занимљиве ликове у приповеци, маштовит свет романа, необичне песничке слике или игру речи у поезији, комичне ситуације у драмском тексту итд.); исказује љубав и поштовање за књижевност и вредности националне културе и културе других народа.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	СЈ.1.3.1. Има изграђену културу комуникације (културу сопственог	СЈ.2.3.1. Уме да формулише своје мишљење и да га јавно исказе	СЈ.3.3.1. У званичним ситуацијама говори о једноставнијим темама из

	изражавања, као и слушања и поштовања туђег мишљења); говори јасно поштујући књижевнојезичку норму; течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; препричава краћи једноставнији неуметнички текст без сажимања или сасажимањем; с пажњом и разумевањем слуша једноставније излагање (нпр. предавање) с темом из језика, књижевности и културе и уме да хвата краће белешке. CJ.1.3.2. Саставља говорени или писани текст једноставне структуре служећи се описом, приповедањем и излагањем (имајући на уму публику којој се обраћа); саставља једноставан говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и о темама из свакодневног живота и света маште; саставља писмо и попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у свакодневном животу. CJ.1.3.3. Користи оба писма, дајући предност ћирилици; саставља разумљиву, граматички исправну реченицу; примењује правописну норму у једноставним примерима и уме да се служи школским издањем Правописа; у писању издваја делове	служећи се књижевним језиком; изражајно чита и казује једноставније књижевноуметничке текстове; препричава дужи једноставнији неуметнички текст без сажимања или са сажимањем; с пажњом и разумевањем слуша излагање (нпр. предавање) средње тежине с темом из језика, књижевности и културе и уме да хвата краће белешке. CJ.2.3.2. Саставља сложенији говорени или писани текст служећи се описом, приповедањем и излагањем, у складу са задатом темом; саставља кохерентан говорени или писани текст поводом тумачења једноставнијег књижевног дела. CJ.2.3.3. Пише јасним реченицама; примењује правописна правила у сложенијим примерима; уме у писању да издвоји наслове и поднасловe; исправља текст, по потреби: мења план, преуређује садржај или покушава сасвим нов приступ. CJ.2.3.4. Чита дуже једноставније текстове (књижевноуметничке текстове, стручне и научнопопуларне текстове из области науке о језику и	области језика, књижевности и културе користећи се коректним језичким изразом; изражајно чита и казује књижевноуметничке текстове средње сложености; препричава неуметнички текст средње сложености без сажимања или са сажимањем; говори уз презентацију; критички слуша излагање из области језика, књижевности и културе (прилагођено узрасту ученика). CJ.3.3.2. Саставља једноставнији говорени или писани аргументативни текст; саставља целовит говорени или писани текст поводом тумачења књижевног дела добро распоређујући основне и додатне информације и наводећи примере; пише саставе у којима приказује стварна или измишљена искуства, ликове или догађаје. CJ.3.3.3. Доследно примењује правописну норму (из сваке правописне области предвиђене обавезним школским програмом); саставља текст у којем тема, композиција, садржај и стил одговарају задатку, сврси и читалачкој публици којој је текст намењен. CJ.3.3.4. Чита текстове средње
--	--	--	---

	текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста); исправља уочене грешке у тексту. CJ.1.3.4. Чита краће једноставније текстове (књижевноуметничке текстове, стручне и научнопопуларне текстове из области науке о језику и књижевности, текстове из медија⁸) у различите сврхе (информисање, учење, лични развој, естетски доживљај, забава...); парафразира их; примењује основне стратегије читања (летимично читање, читање с оловком у руци). CJ.1.3.5. Разуме краћи једноставнији књижевни и неуметнички текст: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више краћих једноставнијих текстова. CJ.1.3.6. Критички промишља краћи једноставнији књижевни и неуметнички текст (нпр. износи свој став: да ли му се текст допада, да ли му је занимљив/необичан; да ли му причињава тешкоће приликом читања; да ли је довољно информативан за учење одређене	књижевности, текстове из медија) у различите сврхе (информисање, учење, лични развој, естетски доживљај забава...); примењује шире стратегије читања (нпр. трага за важним информацијама, повезује текст са претходним знањем, поставља питања и предвиђа током читања). CJ.2.3.5. Разуме дужи једноставнији књижевни и неуметнички текст: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више текстова. CJ.2.3.6. Критички промишља дужи једноставнији књижевни и неуметнички текст (нпр. да ли је текст сликовит, да ли упућује на друге, сличне текстове, да ли је поступак јунака мотивисан, да ли се реченице и пасуси логично надовезују у неуметничком тексту) и то образлаже.	сложености (књижевноуметничке текстове, стручне и научнопопуларне текстове из области науке о језику и књижевности, текстове из медија) у различите сврхе (информисање, учење, лични развој, естетски доживљај, забава...); примењује стратегије читања и у складу са жанром и током читања коригује своје закључке о значењу текста. CJ.3.3.5. Разуме књижевни и неуметнички текст средње сложености: проналази експлицитно и имплицитно садржане информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације и идеје из двају или више текстова. CJ.3.3.6. Критички промишља књижевни и неуметнички текст средње сложености (нпр. разликује објективну/веродостојну чињеницу од ауторове интерпретације).
--	---	---	---

	области језика и књижевности и сл.) и то образлаже.		
--	--	--	--

СТРАНИ ЈЕЗИК

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА - НИВОИ ПОСТИГНУЋА			
ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА	РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење. ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства. ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме. ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно. ПСТ.1.1.6. Разуме појединачне речи и једноставне изразе из текстова савремене музике. РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које	РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2-3) саопштења, упутстава, молби који се односе на његове потребе и интересовања. ПСТ.2.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ПСТ.2.1.3. Разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. ПСТ.2.1.4. Разуме основни смисао и главне информације из подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим и узрасно адекватним темама, уколико се говори споро и разговетно. ПСТ.2.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова из савремене музике. РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА	РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА ПСТ.3.1.1. Разуме дуже низове саопштења, упутстава, молби итд. који се тичу његових потреба и интересовања. ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом. ПСТ.3.1.3. Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку. ПСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и може да издвоји главне информације из аутентичних подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, узрасно адекватним темама (нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, спотова) које слуша/гледа у смисленим целинама. ПСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и већину фраза и изрази сложенијих
---	---	--	---

	се односе на једноставне информације и непосредно окружење (нпр. писма, мејлови итд.) ПСТ.1.1.8. Разуме кратка, појединачна упутства која се тичу његових непосредних потреба, уколико укључују визуелне елементе. ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе. УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средстава приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.) ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе. ПСТ.1.1.12. Уз дуже паузе, описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности користећи	ПСТ.2.1.6. Разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама. ПСТ.2.1.7. Разуме краће низове (2-3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћена визуелним елементима. ПСТ.2.1.8. Разуме општи смисао и главне информације у краћим текстовима, различитих врста и једноставне садржине, са интернета или других писаних медија, о познатим и узрасто адекватним темама. ПСТ.2.1.9. Разуме општи смисао једноставних књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима. ПСТ.2.1.10. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима савремене музике. ПСТ.2.1.11. Разуме смисао једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење. УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ПСТ.2.1.12. Успева да поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме. ПСТ.2.1.13. Уз краће паузе и минималну помоћ саговорника, размењује информације, тражи одређени предмет, објашњење, услугу,	разговорних текстова савремене музике. РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА ПСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и може да издвоји већину релевантних информација у порукама, писмима и мејловима о блиским темама. ПСТ.3.1.7. Разуме упутства која се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) ПСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и главне информације различитих врста текстова са интернета или других писаних медија који су у складу са узрастом и интересовањима ученика. ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике за младе. ПСТ.3.1.10. На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција. ПСТ.3.1.11. Разуме експлицитно изражена осећања, жеље и расположења. ПСТ.3.1.12. Разуме општи смисао и већину фраза и израза у текстовима из савремене музике. ПСТ.3.1.13. Разуме смисао једноставних рекламних порука. ПСТ.3.1.14. Проналази потребне информације у речницима, енциклопедијама, брошурама и на интернет страницама. ПСТ.3.1.15.
--	--	---	---

	најједноставнија језичка средства. ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника. ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства. ПСТ.1.1.15. Формулише молбе и извињења. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ПСТ.1.1.16. Пише једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ПСТ.1.1.17. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама. ПСТ.1.1.18. Писаним путем доставља/тражи основне информације о себи/другима. ПСТ.1.1.19. Пише кратке и једноставне поруке (нпр. СМС, имејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљује, извињава или нешто честита. ПСТ.1.1.20. Повезује неколико кратких исказа у кратак, везани текст о блиским темама. МЕДИЈАЦИЈА ПСТ.1.1.21. На матерњем језику	повезујући неколико краћих исказа у смислену целину ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје непосредно окружење, свакодневне активности, искуства из прошлости користећи једноставна језичка средства. ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2-3 повезана питања, о познатим темама, у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање. ПСТ.2.1.16. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање и једноставним језичким средствима даје кратко објашњење. ПСТ.2.1.17. Размењује основне информације о плановима и обавезама. ПСТ.2.1.18. Једноставним језичким средствима пореди људе, ствари и појаве. ПСТ.2.1.19. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ вербалним и невербалним средствима. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ПСТ.2.1.20. Писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима. ПСТ.2.1.21. Пише једноставна лична писма, поруке, мејлове у којима се са пријатељима и познаницима договара о активностима или одговара на питања. ПСТ.2.1.22. Саставља краће текстове о	Разуме и може да издвоји потребне информације из табела, графикона, информатора и сл. УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ ПСТ.3.1.16. Течно и с лакоћом описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. ПСТ.3.1.17. Учествује у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), поставља и одговара на неколико питања у низу на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање. ПСТ.3.1.18. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљења. ПСТ.3.1.19. Објашњава оно што не разуме, уме да тражи помоћ и да изрази мишљење/потребу расположивим језичким средствима. ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу. ПСТ.3.1.21. Описује и тумачи податке из табела, графикона, информатора и сл. ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују. ПИСАНО
--	---	--	---

	преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...) ПСТ.1.1.22. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику. ПСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику.	себи, својој породици и непосредном окружењу. ПСТ.2.1.23. Описује искуства, активности и догађаје из прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику. МЕДИЈАЦИЈА ПСТ.2.1.24. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе. ПСТ.2.1.25. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа. ПСТ.2.1.26. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста. ПСТ.2.1.27. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације коју су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).	ИЗРАЖАВАЊЕ ПСТ.3.1.23. Пише обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме. ПСТ.3.1.24. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота). ПСТ.3.1.25. Прецизно описује искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику. ПСТ.3.1.26. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме. ПСТ.3.1.27. Резимира/ парафразира одслушан или прочитан текст, ослањајући се минимално на језичка средства која се у њему појављују. ПСТ.3.1.28. Описује и тумачи податке из табела, графикана, информатора и сл. МЕДИЈАЦИЈА ПСТ.3.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима. ПСТ.3.1.30. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова
--	--	--	---

			(новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима. ПСТ.3.1.31. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. ПСТ.3.1.32. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.
2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА	ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну). ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику. ПСТ.1.2.3. Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава. ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.	ПСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина). ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције. ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба	ПСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акцентаско-интонацијских правила или уз мање неправилности које не угрожавају разумевање поруке коју жели да саопшти. ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила. ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога. ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА	ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). ПСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински. ПСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура. ПСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање. ПСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.	ПСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). ПСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.). ПСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/неприкладно у контексту циљних култура. ПСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама. ПСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински. ПСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик. ПСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура. ПСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.	ПСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика. ПСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања). ПСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/ неприкладног понашања у контексту циљних култура. ПСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању. ПСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик. ПСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас. ПСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема. ПСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје. ПСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје
--------------------------------------	---	---	--

			циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.
--	--	--	--

МАТЕМАТИКА

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА - НИВОИ ПОСТИГНУЋА			
ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

Бројеви и операције са њима	МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне) МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $\frac{1}{5}$ од n, где је n дати природан број МА.1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим МА.1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама	МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег изрази са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа МА.2.1.3. примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама	МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног изрази МА.3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама
------------------------------------	--	--	--

Алгебра и функције	МА.1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану МА.1.2.2. израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима МА.1.2.3. сабира, одузима и множи мономе МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом	МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате МА.2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен МА.2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима	МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате МА.3.2.2. користи особине степена и квадратног корена МА.3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставији облик МА.3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке
Геометрија	МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве) МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и	МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена	МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у

	уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему) МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника) МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину) МА.1.3.5. влада појмовима: купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе) МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)	МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку МА.2.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку МА.2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страна паралелограма)	формулацији задатка; уме да их конструише МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати МА.3.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката
--	---	---	--

Мерење	МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање МА.1.4.3. користи различите апоене новца МА.1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером	МА.2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу МА.2.4.2. претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију МА.2.4.3. дату величину искаже приближном вредношћу	МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима МА.3.4.2. процени и заокругли дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm, 1g)
Обрада података	МА.1.5.1. изражава положај објекта сврставајући их у врсте и колоне; одреди положај тачке у првом квадранту координатног система ако су дате координате и обратно МА.1.5.2. прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум зависне величине МА.1.5.3. податке из табеле прикаже графиком и обрнуто МА.1.5.4. одреди задати проценат неке величине	МА.2.5.1. влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд) МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу) МА.2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном МА.2.5.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат)	МА.3.5.1. одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле МА.3.5.3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина МА.3.5.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама

ФИЗИКА

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА - НИВОИ ПОСТИГНУЋА			
ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	ФИ.1.1.1. Ученик реализује основне појмове и величине којима се описују периодично и осцилаторно кретање: осцилатор, клатно, осцилација, амплитуда, период, фреквенција. Ф.И.1.1.2. Ученик зна основне карактеристике звука; упоређује брзину звука у чврстим, течним и гасовитим срединама; упознат је са штетним последицама буке; зна где се примењује ултразвук. Ф.И.1.1.3. Ученик може да демонстрира нека својства звука (резонанција звука, зависност висине тона од дужине ваздушног стуба).	ФИ.2.1.1. Ученик разуме како настаје и како се преноси механички талас; зна везу између таласне дужине, фреквенције и брзине таласа и уме да је примени у решавању једноставних задатака; разуме графички приказ таласа и уме са њега да одреди таласну дужину.	ФИ.3.4.1. Ученик уме да повезује физичке величине које описују осцилаторно кретање (елонгација, амплитуда, период, фреквенција); разуме како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању и уме то да повеже са Законом одржања енергије.

СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	ФИ.1.2.1. Ученик зна основне карактеристике праволинијског простирања светлости; зна да је брзина светлости у вакууму највећа брзина у природи; упознат је са штетним последицама прекомерног излагања Сунчевој светлости. ФИ.1.2.2. Ученик зна основне законе геометријске оптике и познаје примере одбијања и	ФИ.2.2.1. Ученик разуме и описује последице праволинијског простирања светлости; разуме одбијање и преламање светлости на равним и сферним граничним површима; зна да објасни формирање лика код огледала и сочива и разуме да димензије и карактер лика зависе од положаја предмета; зна да је бела светлост сложена; уме да решава једноставне	ФИ.3.2.1. Ученик зна шта је индекс преламања светлости и уме да објасни његову улогу код преламања светлости; разуме преламање светлости кроз планпаралелну плочу, призму и сочива; разуме појаву тоталне рефлексije и њене примене у пракси. ФИ.3.2.2. Ученик зна једначину сочива и уме да је
-------------------------	---	---	---

	преламања светлости у свакодневном животу; може да демонстрира нека својства светлости једноставним огледима (праволинијско простирање светлости, одбијање и преламање).	квалитативне и квантитативне задатке из геометријске оптике. ФИ.2.2.2. Ученик уме да објасни формирање лика код лупе.	примени; уме да објасни принцип функционисања ока као оптичког система и формирање лика код микроскопа.
ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ	ФИ.1.3.1. Ученик зна врсте наелектрисања, основне начине наелектрисавања тела и основна својства електростатичке силе; препознаје појаву статичког електрицитета у свакодневном животу;	ФИ.2.3.1. Ученик зна да јачина поља одређује силу k). ојом поље делује на наелектрисање, уме графички да прикаже електрично поље тачкастог наелектрисања; разуме појам хомогеног поља; уме графички да прикаже хомогено електрично поље. ФИ.2.3.2. Ученик разуме како интензитет силе зависи од количине наелектрисања тела, њиховог међусобног растојања и средине у којој се налазе и решава једноставне задатке.	ФИ.3.3.1. Ученик зна када се у електричном пољу врши рад; зна везу између рада електричне силе и напона, као и између јачине хомогеног електричног поља и напона. ФИ.3.3.2. Ученик зна шта је јонизација. ФИ.3.3.3. Ученик зна везе изведених мерних јединица и основних мерних јединица (њутн, цул, волт, кулон).
ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	ФИ.1.4.1. Ученик разликује електричне проводнике и изолаторе у свакодневном животу; зна основне елементе струјног кола и разуме улогу извора електричне струје; уме да нацрта једноставно електрично коло; зна везу између јачине струје, напона и отпорности проводника; разликује редну и паралелну везу отпорника (потрошача) у једноставном електричном колу.	ФИ.2.4.1. Ученик разуме зашто метали проводе струју и како течности и гасови могу постати проводници; зна да електрична отпорност металног проводника зависи од његових димензија и врсте материјала од којег је направљен и на основу тога уме да упоређује отпорности различитих проводника; уме да повеже отпорнике редно и паралелно и израчуна еквивалентну отпорност везе.	ФИ.3.4.1. Ученик примењује Омов закон на електрична кола са различитим везама отпорника; уме да процени како се мења јачина струје у колу при промени других параметара. ФИ.3.4.2. Ученик зна везе изведених мерних јединица и основних мерних јединица (њутн, цул, ват, кулон, волт). ФИ.3.4.3. Ученик уме да

	ФИ.1.4.2. Ученик наводи примере примене различитих деловања електричне струје (магнетно, топлотно, механичко, хемијско) у свакодневном животу.	ФИ.2.4.2. Ученик зна Омов закон за просто струјно коло; уме да повеже основне елементе и мерне инструменте у струјно коло; мерењем може да утврди зависност јачине струје од напона на крајевима отпорника, прикаже резултате табеларно и графички и одреди електричну отпорност. ФИ.2.4.3. Ученик зна од чега зависи енергија и снага електричне струје, уме да израчуна потрошњу електричне енергије када зна снагу потрошача и економично користи електричне уређаје.	подеси (припреми за мерење) и користи мерила и мерне инструменте: амперметар и волтметар; уме да изабере опсег и процени тачност мерила, изврши мерења и анализира их. ФИ.3.4.4. Ученик на основу описа поступка мерења утврђује његову исправност и предлаже евентуалне корекције. ФИ.3.4.5. Ученик зна да табеларно и графички прикаже резултате мерења и да са графика одреди вредност мерене величине; уме да израчуна апсолутну и релативну грешку директно мерених физичких величина и да правилно запише резултат мерења; анализира и дискутује добијене резултате.
МАГНЕТНО ПОЉЕ	ФИ.1.5.1. Зна основна својства магнета и интеракције између магнета; познаје примену магнета у пракси; зна да Земља има магнетно поље и разуме принцип рада компаса.	ФИ.2.5.1. Ученик зна да јачина поља одређује силу којом поље делује на магнет; уме графички да прикаже магнетно поље праволинијског струјног проводника; уме графички да прикаже магнетно поље. ФИ.2.5.2. Ученик зна да магнетно поље делује силом на струјни	ФИ.3.5.1. Ученик графички представља магнетно поље соленоида и уочава сличност са пољем магнетне шипке; зна да одреди правац и смер силе којом магнетно поље делује на струјни проводник и израчуна њен интензитет; разуме магнетну интеракцију

		проводник и да се на томе заснива рад електромотора.	паралелних струјних проводника. *ФИ.3.5.2. Ученик зна да се рад трансформатора, генератора и електромотора заснива на електромагнетној индукцији и познаје основна својства наизменичне струје. ФИ.3.5.3. Ученик зна везе изведених мерних јединица и основних мерних јединица (њутн, цул, ват, кулон, волт, тесла).
ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ	ФИ.1.6.1. Ученик зна да је супстанца изграђена од молекула, а молекули од атома; уме да скицира модел атома и јона (језгро, омотач) и означи протон, неутрон и електрон. ФИ.1.6.2. Ученик зна да се нуклеарни процеси користе у енергетици; зна за могуће штетно деловање радиоактивног зрачења и за потребу за контролом и заштитом од радиоактивног и електромагнетног зрачења	ФИ.2.6.1. Ученик може да објасни разлику између атома и молекула; зна да су својства тела последица међумолекулских интеракција и топлотног кретања молекула. ФИ.2.6.2. Ученик зна да између нуклеона делују нуклеарне силе; зна шта је радиоактивност, може да наброји врсте зрачења и зна мере заштите.	ФИ.3.6.1. Ученик зна шта су изотопи и користи ознаке (A, Z) за масени и редни број; зна шта је јонизација. ФИ.3.6.2. Ученик уме да објасни појмове фисија и фузија; зна да имају улогу у животу звезда, као и у нуклеарним реакторима, и познати су му примери мирнодопске и ратне употребе достигнућа нуклеарне физике. ФИ.3.6.3. Ученик зна шта су алфа, бета и гама зраци и може да напише једначине радиоактивних распада (промене редног и масеног броја). *ФИ.3.6.4. Ученику је познат

			значај физике за развој нових технологија (суперпроводност, нанотехнологија, ласери).
--	--	--	---

ХЕМИЈА

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА - НИВОИ ПОСТИГНУЋА			
ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

Општа хемија	ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота на основу њихове сложености ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења на основу њихових својстава ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу као и да се при променама укупна маса супстанце не мења ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција	ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци) ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп ХЕ.2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварања, уситњавањем супстанце, мешањем) ХЕ.2.1.6. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварања (разблаживање и концентровање)	ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на 138 основу врста честица које их изграђују ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварања ХЕ.3.1.6. значење следећих термина: естерификација, сапонификација ХЕ.3.1.7. на основу својстава састојака
---------------------	---	--	--

	оксидације ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце ХЕ.1.1.11. састави апаратуру и изведе поступак цеђења ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише	ХЕ.2.1.7. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактанта и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама ХЕ.2.1.9. израчуна масу растворене супстанце и растварача на основу процентне концентрације раствора и обрнуто ХЕ.2.1.10. направи раствор одређене процентне концентрације	смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце
Неорганска хемија	ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитет и реакцију са кисеоником) ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене 137 ХЕ.1.2.3. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења ХЕ.1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као	ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења ХЕ.2.2.3. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом ХЕ.2.2.4. испита најважнија хемијска својства киселина (реакцију са карбонатима и металима)	ХЕ.3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима) ХЕ.3.2.3. да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакције са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима) ХЕ.3.2.4. да општа својства база зависе од

	и практичну примену ових једињења ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли ХЕ.1.2.7. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боју, мирис) ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанце помоћу индикатора ХЕ.1.2.9. испита растворљивост соли ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором		њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима) ХЕ.3.2.5. да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре ХЕ.3.2.6. изведе реакцију неутрализације
Органска хемија	ХЕ.1.3.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.3.3. практичан значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу	ХЕ.2.3.1. пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола	ХЕ.3.3.1. хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.3.3.2. видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају ХЕ.3.3.3. пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
Биохемија	ХЕ.1.4.1. да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина ХЕ.1.4.2. примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама	ХЕ.2.4.1. најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима	ХЕ.3.4.1. основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине ХЕ.3.4.2. основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и

			хидролизу), угљених хидрата и протеина
Хемија животна средине	ХЕ.1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине		

МУЗИЧКА КУЛТУРА

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА - НИВОИ ПОСТИГНУЋА			
ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Знање и разумевање	Препознавање основних елемената музичке писмености и опште основне карактеристике музичких инструмената и састава, историјско-стилских периода, музичких жанрова и народног стваралаштва.	Повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу. Структуре и драматургије одређеног музичког жанра и облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.	Зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела. Разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора. Критички и аргументовано образлаже свој суд. Уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту.
Слушање музике	Уме да именује музичке изражајне елементе, извођачки састав, музичке жанрове и српски музички фолклор.	Да уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената и препозна структуру одређеног жанра.	Уме да анализира пример и открије везу опажених карактеристика са: структуралном и драматуршком димензијом звучног примера, жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера и контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора.

Музичко извођење	Уме да пева јдноставне дечије, народне или популарне композиције, изводи јдноставне дечије,	---	Уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.
-------------------------	---	-----	--

	народне или популарне композиције на бар једном инструменту.		
Музичко стваралаштво	Уме да направи музичке инструменте користећи предмете из окружења, осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела, изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима и учествује у одабиру музике на дати жанровски и историјски контекст.	---	Уме да осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте, импровизује или компоује мање музичке целине у оквиру различитих жанрова и стилова и осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.

ГЕОГРАФИЈА

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА - НИВОИ ПОСТИГНУЋА			
ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1. Увод			

2. Географски положај, границе и величина Србије Географске вештине	ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта)	ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
---	--	---	--

	ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	
Физичка географија	ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	
Друштвена географија		ГЕ.2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст ...)	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
Регионална географија	ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике		ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије
3. Природне одлике Србије Географске вештине	ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта)	ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом,	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

	ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	
Физичка географија	ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање
Регионална географија	ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије
4. Становништво и насеља Србије Географске вештине	ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта)	ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом,	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

	ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	
Физичка географија		ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	
Друштвена географија	ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ.2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст ...)	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
Регионална географија	ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије
5. Привреда Србије Географске вештине	ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине	ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте,	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

	површине (глоб и географска карта) ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	
Физичка географија	ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање
Друштвена географија	ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ.2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)	ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
Регионална географија	ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије
6. Завичајна географија Географске	ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања	ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса

вештине	ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта) ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	и односа на основу анализе географске карте
Физичка географија	ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање
Друштвена географија	ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ.2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
Регионална географија	ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

7. Срби ван граница Србије Географске вештине	ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта) ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
Друштвена географија	ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
Регионална географија	ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и

			посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије
8. Србија у савременим интеграцијским процесима Географске вештине	ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта) ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
Друштвена географија	ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ.2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст ...)	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
Регионална географија	ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе

			(просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије
--	--	--	---

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА - НИВОИ ПОСТИГНУЋА			
ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ИКТ	Ученик разуме основне информатичке појеве и зна да објасни значај ИКТ за савремено друштво. Зна да наведе основне уређаје рачунарског система, и да њихову улогу. Разуме појмам софтвера и зна да разликује основне врсте софтвера.	Ученик разуме појам информатичког друштва и зна да наведе његове карактеристике. За задату област деловања човека зна да наведе један начин употребе рачунара. Зна да објасни међусобну повезаност рачунарских компонената и утицај њихових перформанси на целокупан квалитет рачунара. Зна да наведе разлику између различитих типова оперативних система и да истакне предности графичких оперативних средина. Зна да разликује оперативне софтвере код дигиталних уређаја, као и специфичну намену појединачног.	У потпуности разуме значај ИКТ за развој друштва. Уме да наведе и објасни промене које су се десиле у друштву са појавом рачунара. Зна да нацрта и објасни модел рачунара Фон Нојманов. Уводи прецизно особине уређаја рачунарског система и објашњава њихову међусобну повезаност. Разуме појам системског, апликативног софтвера и оперативног система. Разуме се разлика између вишекорисничког и једнокорисничког оперативног система.

ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Уме да користи основни програм у оквиру оперативног система (Нотепад, Паинт, Калкулатор). Зна да подеси радну површину. Уме да креира фасциклу и да ископира	Одштампан текст зна да репродукује уз помоћ текст процесора, препознајући основне и неколико напредних алата текст процесора. Уме да користи ефекте слајд	Зна да користи напредне функције текст процесора и да репродукује сложени текст одштампан на папиру, препознајући алате који су
--------------------------------	--	---	---

	документ. Зна да се служи текстуалним процесором, да унесе, исправи, сачува и изврши основно форматирање текстуалног документа. Зна да направи једноставну слајд презентацију.	презентације на смислен и сврсисходан начин. Самостално креира презентацију по задатим елементима. Да обради звук или анимацију посебним програмима. Да скине и инсталира неки програм на дигиталном уређају.	употребљени. Зна да направите интерактивну слајд презентацију. Зна да организује табеле за различите свакодневне потребе и потребе образовног профила користећи напредне функције и графички приказ података. Користи релативно и апсолутно адресирање ћелија.
РАЧУНАРСТВО	Разуме основну улогу програма за табеларне прорачуне. Уме да направи табелу у којој користи четири основне математичке операције и користи релативно адресирање ћелија. Разуме појам интернета, зна да пошаље и прими електронску пошту. Разуме правила понашања на интернету. Зна да се позиционира на жељеном сајту и да пронађе жељене садржаје на интернету.	Уме да користи основне уграђене функционалне програме за табеларне прорачуне. Зна да објасни основне интернет услуге. Разуме и уважава правила понашања на интернету, зна да користи напредне функције слања мејл-а (прилози уз мејл, слање на више адреса у исто време и сл.). Користи програми за синхрону и асинхрону комуникацију. Користи програми у облаку.	Разуме појам „рачунарство у облаку“ и користи различите програме у облаку. Користи синхрону и асинхрону комуникацију. Користи интернета у сврху учења (блог, форум, википедија ...) Разуме појам ауторских права, безбедно користи Интернет, зна да препозна различите врсте вируса и других деструктивних програма. Да може самостално да креира веб страницу.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА - НИВОИ ПОСТИГНУЋА			
ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА	У подобласти СПОРТСКЕ ИГРЕ ученик/ученица: ФВ.1.1.1. игра спортску игру	У подобласти СПОРТСКЕ ИГРЕ ученик/ученица: ФВ.2.1.1. игра спортску игру	У подобласти СПОРТСКЕ ИГРЕ ученик/ученица: ФВ.3.1.1. игра спортску игру
--------------------------------------	---	---	---

	примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других ФВ.1.1.2. зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ У подобласти АТЛЕТИКА ученик/ученица: ФВ.1.1.3. правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат ФВ.1.1.4. зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.5. зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока ФВ.1.1.6. зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.7. зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице ФВ.1.1.8. зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.9. правилно баца куглу из места и мери дужину хица ФВ.1.1.10. зна правила за	примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других ФВ.2.1.2. зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга У подобласти АТЛЕТИКА ученик/ученица: ФВ.2.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања ФВ.2.1.4. зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће ФВ.2.1.5. зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике ФВ.2.1.6. правилно баца куглу леђном варијантом технике ФВ.2.1.7. зна правила за такмичење ФВ.2.1.8. учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини У подобласти ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ ученик/ученица, на справама на којима вежба и на тлу: ФВ.2.1.9. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу ФВ.2.1.10. ученик/ученица правилно изводи згрчку ФВ.2.1.11. ученица правилно изводи	примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама ФВ.3.1.2. зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди У подобласти АТЛЕТИКА ученик/ученица: ФВ.3.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања ФВ.3.1.4. учествује на такмичењу у атлетском петобоју ФВ.3.1.5. зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетском петобоју У подобласти ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ ученик/ученица, на справама на којима вежба и на тлу: ФВ.3.1.6. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу ФВ.3.1.7. ученик/ученица правилно изводи згрчку и разношку са изразитијим
--	--	---	---

	такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ У подобласти ВЕЖБЕ на справама и тлу ученик/ученица правилно изводи основне вежбе и комбинације на справама и тлу, чува и помаже, поштује сигурносна правила: ФВ.1.1.11. ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу ФВ.1.1.12. ученик/ученица правилно изводи прескоке ФВ.1.1.13. ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди ФВ.1.1.14. ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју ФВ.1.1.15. ученик правилно изводи основне вежбе на коњу са хватаљкама ФВ.1.1.16. ученик правилно изводи основне вежбе на круговима ФВ.1.1.17. ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју ФВ.1.1.18. ученик правилно изводи основне вежбе на вратилу ФВ.1.1.19. зна називе вежби, основе организације рада на	вежбе и комбинације вежби на греди ФВ.2.1.12. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на двовисинском разбоју ФВ.2.1.13. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на коњу са хватаљкама ФВ.2.1.14. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима ФВ.2.1.15. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на паралелном разбоју ФВ.2.1.16. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на вратилу ФВ.2.1.17. зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада У подобласти ПЛЕС ученик/ученица: ФВ.2.1.18. повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани дечији плес ФВ.2.1.19. влада основном терминологијом, препознаје и разликује друштвене и народне плесове У подобласти РИТМИЧКА	фазама лета ФВ.3.1.8. ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на греди ФВ.3.1.9. ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на двовисинском разбоју ФВ.3.1.10. ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на коњу са хватаљкама ФВ.3.1.11. ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на круговима ФВ.3.1.12. ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на паралелном разбоју ФВ.3.1.13. ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на вратилу ФВ.3.1.14. ученик учествује у гимнастичком петобоју, а ученица учествује у гимнастичком четворобоју ФВ.3.1.15. зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби, основе организације рада и учествује на школском такмичењу
--	--	--	---

	справи и пружа прву помоћ У подобласти ПЛЕС ученик/ученица: ФВ.1.1.20. се успешно креће у ритму и темпу музичке пратње у простору основним облицима кретања (ходање, трчање) У подобласти РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА ученица: ФВ.1.1.21. правилно изводи основне вежбе из ритмичке гимнастике ФВ.1.1.22. зна називе вежби и основе тренинга, пружа прву помоћ У подобласти ПЛИВАЊЕ ученик/ученица: ФВ.1.1.23. плива и поштује правила самоспасавања и безбедности око и у воденој средини У подобласти ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА ученик/ученица: ФВ.1.1.24. правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела ФВ.1.1.25. зна утицај и значај вежби обликовања за организам, познаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију, и функцију	ГИМНАСТИКА ученица: ФВ.2.1.20. правилно изводи вежбу са реквизитима У подобласти ПЛИВАЊЕ ученик/ученица: ФВ.2.1.21. плива једном од техника спортског пливања, поседује вештину самопомоћи у води и безбедног понашања у и око водене средине У подобласти ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА ученик/ученица: ФВ.2.1.22. правилно изводи и показује више комплекса вежби обликовања без и са реквизитима ФВ.2.1.23. зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења У подобласти Стони тенис ученик/ученица: ФВ.2.1.24. игра стони тенис користећи виши ниво технике удараца повезујући их са кретањем, може да одигра тактичку замисао и користи више врста сервиса ФВ.2.1.25. зна функцију и значај стоног тениса, већи број правила, принципе и утицаја тренинга	У подобласти ПЛЕС ученик/ученица: ФВ.3.1.16. самостално изводи сопствену композицију покрета и кретања уз музичку пратњу и успешно моторички у ритму и темпу реализује одабрани народни, друштвени и дечији плес; влада основама тренинга и учествује на такмичењу ФВ.3.1.17. зна терминологију плесова и систем такмичења У подобласти РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА ученица: ФВ.3.1.18. правилно изводи самостални састав без и са реквизитима из ритмичке гимнастике и учествује на такмичењу У подобласти ПЛИВАЊЕ ученик/ученица: ФВ.3.1.19. зна да плива две технике спортског пливања и такмичи се У подобласти ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА ученик/ученица: ФВ.3.1.20. саставља, правилно изводи и показује сложене комплексе вежби обликовања без и са
--	---	---	--

	појединих вежби у комплексу У подобласти СТОНИ ТЕНИС ученик/ученица: ФВ.1.1.26. игра. стони тенис примењујући основне елементе технике и поштује правила игре ФВ.1.1.27. зна функцију стоног тениса, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и методику тренинга, пружа прву помоћ		реквизитима ФВ.3.1.21. зна да саставља комплексе вежби обликовања и дозира оптерећење У подобласти СТОНИ ТЕНИС ученик/ученица: ФВ.3.1.22. игра стони тенис повезујући одигравање сложених елемената у целину заједно са кретањем, формира концепције игре према својим психофизичким способностима, организује школско такмичење, суди на такмичењу. ФВ.3.1.23. зна тактику стоног тениса, систем такмичења, начин организовања меча и суди.
ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ	ФВ.1.2.1. смисао Физичког васпитања ФВ.1.2.2. утицај физичког вежбања ФВ.1.2.3. основне појмове везане за физичко вежбање ФВ.1.2.4. безбедност током вежбања ФВ.1.2.5. основна правила спортских игара	ФВ.2.2.1. терминологију ФВ.2.2.2. основе тренинга ФВ.2.2.3. да дозира оптерећење током вежбања	ФВ.3.2.1. правила индивидуалних спортских грана и спортских игара ФВ.3.2.2. основе система такмичења ФВ.3.2.3. начин организовања такмичења
ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА	ФВ.1.3.1. испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу ФВ.1.3.2. испољава		

ОД СТРАНЕ УЧЕНИКА	заинтересованост за физичко вежбање ФВ.1.3.3. доказује се кроз физичко вежбање ФВ.1.3.4. испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака Физичког васпитања		
--------------------------	---	--	--

ИСТОРИЈА

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА - НИВОИ ПОСТИГНУЋА			
ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости ИС.1.1.5. уме да одреди ком историјском периоду припадају важне године из прошлости ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације	2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје 2.1.3 препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје 2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости	3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен) 3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту 3.1.3. зна специфичне детаље из опште и националне историје 3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне и опште историје

ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ	У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ученица: 1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације.	У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ ученица: 2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском	У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ ученица 3.1.1 уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој
---	---	---	--

ДВА СВЕТСКА ПАТА	1.1.7. именује најважније појаве из националне историје 1.1.8. именује најважније појаве из опште историје 1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из опште и националне историје 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик /ученица: 1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч 1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама 1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне	одредницом и историјским периодом 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје 2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје 2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости 2.1.5. зна да разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји 2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик /ученица: 2.2.1. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних писаних историјских извора. 2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора. 2.2.3. уме да одреди из које епохе	деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен) 3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту 3.1.3. зна специфичне детаље из опште и националне историје 3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне и опште историје 3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости 3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик /ученица: 3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора. 3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјских извора 3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора 3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора
-------------------------	--	---	---

	историјске информације дате у форми слике. 1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда 1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле 1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у облику графикона. 1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче 1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима	и са ког географског простора гиче историјски извор када је кст извора непознат ученику, али у њему наведене експлицитне формације о особинама епохе или о географског простора 2.2.4. уме да одреди угао гледања историјску појаву (победника или беженог) на основу поређења два историјска извора који говоре о тоом историјском феномену гађају 2.2.5. препознаје да постоји истрастност у појединим тумачењима историјских извора.	контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора) 3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте, без понуђене легенде, упоређује две графикона и закључује о појави) 3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исти историјску појаву. 3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотипи)
ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ – ТОТАЛНИ РАТ	У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ученица: 1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације. 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје 1.1.8. именује најважније	У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ученица: 2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом 2.1.2. препознаје да постоји повезаност	У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ученица 3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен) 3.1.2. уме да објасни

	појаве из опште историје 1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из опште и националне историје 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик /ученица : 1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч 1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама 1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике.	националне, регионалне и светске историје 2.1.3 препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје 2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости 2.1.5. зна да разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји 2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик /ученица: 2.2.1. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних писаних историјских извора. 2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора. 2.2.3. уме да одреди из које области или са ког географског простора потиче историјски извор	специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту 3.1.3. зна специфичне детаље из опште и националне историје 3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне и опште историје 3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости 3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик /ученица: 3.2.1 уме да изврши селекцију историјских извора. 3.2.2 уме да анализира и процени релевантност историјских извора 3.2.3 уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора 3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора)
--	---	---	--

	1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда 1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у облику графикана. 1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче	да је текст извора непознат енику, али су у њему наведене сплицитне информације о обинама епохе или географског ростора 2.2.4. уме да одреди угао едања на историјску јаву(победника или побеђеног) на нову поређења два историјска вора који говоре о истоом горијском феномену ,догађају 2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских извора.	3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте, без понуђене легенде,упоређује две графикана и закључује о појави) 3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исти историјску појаву. 3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација,пропаганда,стереотипи)
СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ученица: 1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације. 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје 1.1.8. именује најважније појаве из опште историје 1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из	У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ ученица: 2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне,регионалне и светске историје 2.1.3 препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје	У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ ученица 3.1.1 уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен) 3.1.2 уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту

	опште и националне историје 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик /ученица: 1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч 1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама 1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике. 1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда 1.2.5. уме да прочита	2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости 2.1.5. зна да разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји 2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик /ученица: 2.2.1. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних писаних историјских извора. 2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора. 2.2.3. уме да одреди из које области или са ког географског простора потиче историјски извор да је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене имплицитне информације о објектима епохе или географског простора	3.1.3. зна специфичне детаље из опште и националне историје 3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне и опште историје 3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости 3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик /ученица: 3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора. 3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјских извора 3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора 3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора) 3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим
--	---	--	--

	једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле 1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у облику графикана. 1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче 1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима	2.2.4. уме да одреди угао едања на историјску аву(победника или побеђеног) на нову поређења два историјска вора који говоре о истоом историјском феномену ,догађају 2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских извора.	симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте, без понуђене легенде,упоређује две графикана и закључује о појави) 3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исти историјску појаву. 3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотипи)
СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ученица: 1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације. 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје 1.1.8. именује најважније појаве из опште историје 1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из опште и националне	У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ ученица: 2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне,регионалне и светске историје 2.1.3 препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје 2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости	У области ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ ученица 3.1.3 уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен) 3.1.4 уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту 3.1.3. зна специфичне детаље из опште и националне историје

	историје 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик /ученица: 1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч 1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама 1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике. 1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда 1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне	са појавама из садашњости 2.1.5. зна да разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји 2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик /ученица: 2.2.1. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних писаних историјских извора. 2.2.2. уме да закључи о јем историјском феномену је реч основу карактеристичних иковних историјских извора. 2.2.3. уме да одреди из које охе или са ког географског рстора потиче историјски извор да је текст извора непознат енику, али су у њему наведене сплицитне информације о обинама епохе или географског рстора 2.2.4. уме да одреди угао едања на историјску аву(победника или побеђеног) на нову поређења два историјска вора који говоре о истоом	3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне и опште историје 3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости 3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања У области ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик /ученица: 3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора. 3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјских извора 3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора 3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора) 3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте, без понуђене легенде, упоређује две графикона и закључује о појави)
--	--	--	---

	историјске информације дате у форми табеле 1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у облику графикана. 1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче 1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима	торијском феномену, догађају 2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских извора.	3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исти историјску појаву. 3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотипи)
--	---	---	--

БИОЛОГИЈА

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА - НИВОИ ПОСТИГНУЋА			
ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	БИ.1.1.1. Наводи особине живих бића (ћелијска грађа, рађање, раст и развој, дисање, исхрана, излучивање, размножавање, реакција организма на дражи, старење, смрт). БИ.1.1.2. Зна појам врсте и именује систематске категорије. БИ.1.1.3. Разврстава и уређује жива бића у одређене категорије по њиховим сличностима и разликама (примењује дихотомни кључ са ограниченим бројем особина).	БИ.2.1.1. Објашњава значај биолошких знања и њихову применљивост у свакодневном животу. БИ.2.1.2. Повезује прилагођености одређене групе организама са начином живота и условима средине. БИ.2.1.3. Примењује правила класификације и користи једноставне кључеве за препознавање организама у непосредном окружењу. БИ.2.1.4. Правилно тумачи доказе	БИ.3.1.1. Доводи у везу животну форму и распрострањење одређених група организама. БИ.3.1.2. Успоставља везе међу организмима на стаблу живота у односу на време настанка (геолошка доба). БИ.3.1.3. Селектује и вреднује информације о настанку и развоју живота на Земљи и разуме да напредак биолошких наука доводи до нових сазнања у тој области.
--	---	--	--

	БИ.1.1.4. Препознаје заједничко порекло и филогенетски развој живота на Земљи (уме да прочита везе међу живим бићима на стаблу живота).	еволуције (постојање и настанак фосила, предачке форме, укључујући и предачке форме човека).	
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	БИ.1.2.1. Препознаје основну грађу ћелије (ћелијска мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије) и процесе који се у њој одвијају (дисање, исхрана, деоба ћелије). БИ.1.2.2. Дефинише нивое организације организма (ћелија, ткива, органи, органски системи, организам). БИ.1.2.3. Разликује и пореди основну спољашњу и унутрашњу грађу методски одабраних представника живих бића. БИ.1.2.4. Уме да наведе основне чињенице о јединству грађе и функције методски одабраних представника живих бића.	БИ.2.2.1. Уме да објасни улогу и значај ћелијских органела (метаболизам ћелије). БИ.2.2.2. Повезује грађу различитих типова ћелија са њиховом улогом у организму. БИ.2.2.3. Тумачи основне чињенице о начину функционисања организама као и сличности и разлике у обављању животних процеса (нпр. исхране, дисања, излучивања). БИ.2.2.4. Анализира значај усаглашеног деловања више органа и органских система за нормално функционисање организма.	2.БИ.3.2.1. Објашњава значај метаболизма за опстанак организама. 2.БИ.3.2.2. Пореди начин функционисања сличних органа и органских система код различитих група организама. 2.БИ.3.2.3. Успоставља везу између усаглашеног функционисања и понашања организама у променљивим условима средине и објашњава је на примерима.
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	БИ.1.3.1. Дефинише постојање наследних особина и објашњава на примерима. 2.БИ.1.3.2. Разликује полно од бесполог размножавања и разуме значај полног размножавања за разноврсност живог света. БИ.1.3.3. Описује типичне животне циклусе код организама (од	БИ.2.3.1. Разликује и описује ћелијске деобе (митозу и мејозу) и објашњава њихову улогу у животном циклусу вишећелијског организма. БИ.2.3.2. Уме да објасни функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, ген) и разуме основна правила наслеђивања.	БИ.3.3.1. Објашњава разлику између полних и телесних ћелија у погледу хромозома и деоба. БИ.3.3.2. Објашњава промене код организама у току животног циклуса. БИ.3.3.3. Тумачи правила наслеђивања на примерима

	настанка зигота, преко развића, зрелости, старења и смрти). БИ.1.3.4. Наводи типичне примере природне селекције (конкурентција, мимикрија, упозоравајућа обојеност, коеволуција). БИ.1.3.5. Наводи типичне примере вештачке селекције (стварање раса и сорти гајених врста).	БИ.2.3.3. Препознаје промене код живих бића условљене утицајима спољашње средине. 2.БИ.2.3.4. Уме да објасни деловање природне и вештачке селекције на примерима.	(првенствено доминантно-рецесивног наслеђивања). БИ.3.3.4. Успоставља везу између природне селекције и наследне варијабилности која доводи до еволутивних промена.
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	БИ.1.4.1. Дефинише основне еколошке појмове и разуме њихово значење (животна средина, станиште, животна заједница, популација, еколошка ниша, екосистем, биодиверзитет, биосфера) и познаје деловање абиотичких и биотичких чинилаца средине на жива бића. БИ.1.4.2. Препознаје типичне представнике у екосистемима свог непосредног окружења и одговорно се понаша према њима. БИ.1.4.3. Описује значај биодиверзитета и своју личну одговорност за заштиту биодиверзитета у непосредној околини. БИ.1.4.4. Познаје утицаје људског деловања на животну средину, основне мере заштите животне средине и разуме значај тих мера са аспекта одрживог развоја.	БИ.2.4.1. Описује основне односе међу члановима екосистема и објашњава како делови екосистема утичу једни на друге. БИ.2.4.2. Познаје и процењује значај циклуса кружења најважнијих елемената у екосистему и природи. БИ.2.4.3. Разликује типичне екосистеме у Србији и најважније врсте у њима (биодиверзитет Србије). БИ.2.4.4. Успоставља везу између узрока и последица штетног дејства загађујућих супстанци на живи свет и животну средину, посебно са аспекта одрживог развоја.	БИ.3.4.1. Уме да објасни преносе супстанце и енергије у екосистему, као и развој и еволуцију екосистема. БИ.3.4.2. Процењује значај мера заштите, очувања и унапређења животне средине и зна како може да их примени. БИ.3.4.3. Разуме основне чиниоце који утичу на распоред најважнијих биома на Земљи и најважније врсте у њима. БИ.3.4.4. Уочава и анализира конфликт између потребе развоја људских заједница и очувања природе и биодиверзитета и вреднује значај примене принципа одрживог развоја у свакодневном животу.

ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	БИ.1.5.1. Именује и одређује положај основних органа човека и описује њихове улоге. БИ.1.5.2. Познаје промене које настају у пубертету и адолесценцији и значај репродуктивног здравља. БИ.1.5.3. Уме да идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике. БИ.1.5.4. Препознаје најчешће поремећаје функције (болести, стања, деформитети, повреде) најважнијих органа и уме да примени мере превенције.	БИ.2.5.1. Познаје грађу основних органа човека и њихову међусобну повезаност. БИ.2.5.2. Уме да објасни основне физиолошке процесе организма човека и њихову повезаност. БИ.2.5.3. Повезује општа знања о променама у пубертету са сопственим искуствима и одговорно се понаша у вези са репродуктивним здрављем. БИ.2.5.4. Процењује које мере превентиве треба да примени како би отклонио или умањио дејство штетних чинилаца који су утицали на развој болести и када је потребно потражити лекарску помоћ.	БИ.3.5.1. Тумачи садејство нервног и ендокриног система у одржавању телесне равнотеже, а посебно у односу на промене у пубертету и адолесценцији. БИ.3.5.2. Објашњава поремећаје функције најважнијих органа и органских система и значај имунитета. БИ.3.5.3. Вреднује потребе које стоје у основи различитих животних стилова и механизме помоћу којих медији утичу на понашање младих. БИ.3.5.4. Тумачи механизме којима ризични облици понашања и стрес доводе до развоја болести (односно поремећаја психичког стања и здравља личности), а посебно болести зависности.
ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ У БИОЛОГИЈИ	БИ.1.6.1. При доношењу одлука у свакодневном животу препознаје елементе научног метода (посматрање, уочавање, праћење, описивање, закључивање) и према упутству реализује једноставне експерименте (у лабораторији и на терену). БИ.1.6.2. Очитава резултате истраживања/експеримента	БИ.2.6.1. Уме да евидентира и систематизује податке истраживања/експеримента и процени њихову релевантност за извођење закључка. БИ.2.6.2. Уме да симболички прикаже резултате истраживања/експеримента. БИ.2.6.3. Уме да безбедно рукује лабораторијским прибором и	БИ.3.6.1. Користи различите методе/технике за посматрање и сакупљање података. БИ.3.6.2. Користи више извора информација током истраживачког рада. БИ.3.6.3. Уме самостално да осмисли једноставан експеримент за проверу појава и процеса код живих бића и

	приказаних на различите начине. БИ.1.6.3. Поштује безбедносна правила приликом лабораторијског и теренског рада.	опремом за теренски рад.	результате прикаже на различите начине.
--	---	--------------------------	---

Школски програм 2026/2027-2029/2030

4. Образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања и васпитања

Српски језик

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО		
Говорна култура	1СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике 1СЈ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања 1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења“ или „скандирања“ 1СЈ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља 1СЈ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације 1СЈ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање 1СЈ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју 1СЈ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став		
ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

Вештина читања и разумевање прочитаног	1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста 1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)	1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије 1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле)	1CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста 1CJ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ)
---	---	--	---

	1CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту 1CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) 1CJ.1.2.5. одређује основну тему текста 1CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста 1CJ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста 1CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате	1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту 1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/деталј који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму) 1CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену 1CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту 1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.) 1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова 1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни 1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације	1CJ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у догађају) 1CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст 1CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм) 1CJ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.) 1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о
--	--	---	--

			догађајима из текста)
Писано изражавање	1CJ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице 1CJ.1.3.2. уме да се потпише 1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком 1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе 1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре 1CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме 1CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи) 1CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава 1CJ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.) 1CJ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)	1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, ц; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању 1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...) 1CJ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима 1CJ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној) 1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст 1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст 1CJ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синонине (нпр. да избегне понављање) 1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке)	1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене 1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса 1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста 1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст 1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст) 1CJ.3.3.6. издваја пасусе

		1CJ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење) 1CJ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира	
Граматика и лексикологија	1CJ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур) 1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1CJ.1.4.4. препознаје антонимију 1CJ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.)	1CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1CJ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу 1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику 1CJ.2.4.8. препознаје синонимију 1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима,	1CJ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе) 1CJ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју 1CJ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин 1CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени 1CJ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном

		књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава	/фигуративном значењу
Књижевност	1CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту	1CJ.2.5.1. разликује лирску од епске песме 1CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице) 1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту) 1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога 1CJ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту	1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1CJ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту 1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст

Математика

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА	1MA.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој 1MA.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и	1MA.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем 1MA.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју	1MA.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1MA.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени.

	одузимања у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде	1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза 1МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције 1МА.2.1.5. уме да решава једначине	1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет 1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми 1МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом
ГЕОМЕТРИЈА	1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе 1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица 1МА.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни 1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине 1МА.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе 1МА.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадра и уме да израчуна њихову површину када су подаци дати у истим мерним јединицама	1МА.3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање 1МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.3.2.5. уме да израчуна запремину коцке и квадра када су подаци дати у истим мерним јединицама
РАЗЛОМЦИ	1МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $1/n$ ($n \leq$	1МА.2.3.1. уме да препозна разломак a/b ($b \leq 10$, $a < b$) када је графички	1МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички

	10) и препозна његов графички приказ 1МА.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине	приказан на фигури подељеној на b делова 1МА.2.3.2. уме да израчуна n -ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломке облика $1/n$ ($n \leq 10$)	прикаже разломак a/b ($b \leq 10$, $a < b$) 1МА.3.3.2. зна да израчуна део a/b ($b \leq 10$, $a < b$) неке целине и користи то у задацима
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	1МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1МА.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml) 1МА.1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t) 1МА.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме	1МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама 1МА.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама 1МА.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање 1МА.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање 1МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке	1МА.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама 1МА.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности 1МА.3.4.3. претвара јединице за мерење масе

Природа и друштво

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
--------	--------------	-------------	---------------

ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА	1ПД.1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рада 1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу	1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима	1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима
----------------------------------	--	--	---

	и неживу природу 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића 1ПД.1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима	1ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи 1ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића 1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића 1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту 1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници	1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића
ЕКОЛОГИЈА	1ПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе 1ПД.1.2.2. зна употребну вредност природних ресурса 1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе	1ПД.2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе 1ПД.2.2.2. разуме еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса 1ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса 1ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити	
МАТЕРИЈАЛИ	1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта 1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала 1ПД.1.3.3. зна да различите	1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање 1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава	1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи 1ПД.3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом

	животне намирнице садрже различите састојке 1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност 1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу 1ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха	1ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису 1ПД.2.3.4. зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу 1ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала 1ПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали	окужењу
КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ	1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти 1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара	1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела 1ПД.2.4.2. зна да се светлост креће праволинијски 1ПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља 1ПД.2.4.4. уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода 1ПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена	1ПД.3.4.1. уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова

ДРУШТВО	1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама 1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти 1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара	1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова 1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама 1ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности	1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима 1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују
ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ	1ПД.1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода 1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике 1ПД.1.6.3. зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво 1ПД.1.6.4. зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости 1ПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости 1ПД.1.6.6. зна шта су историјски извори и именује их	1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини 1ПД.2.6.2. зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији 1ПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора – рељефа, вода, климе – и делатности људи 1ПД.2.6.4. зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности 1ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад 1ПД.2.6.6. препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода 1ПД.2.6.7. препознаје	1ПД.3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава

		на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч	
--	--	---	--

ПРОГРАМ СРПСКИ КАО СТРАНИ ЈЕЗИК

Назив предмета: СРПСКИ КАО СТРАНИ ЈЕЗИК			ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 74
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА је продуктивно овладавање српским језиком и оспособљавање ученика за комуникацију у свакодневним ситуацијама, као и за употребу српског језика у образовне сврхе; овладавање српским језиком у оквиру предвиђених граматичких структура и лексике, као и вештинама писаног и усменог изражавања; коришћење српског језика у комуникацији у различитим областима приватног и друштвеног живота; упознавање елемента српске културе; развијање интересовања за даље учење српског језика у страном животном окружењу.			
ГОДИНА УЧЕЊА	ОБЛАСТИ/ТЕМЕ	ИСХОДИ Након завршене прве године учења, ученик ће бити у стању да:	ПРОГРАМСКИ /ПРЕДМЕТНИ САДРЖАЈИ
ПРВА ГОДИНА УЧЕЊА	Лично представљање: основне информације о себи – име и презиме Породица: чланови уже породице Живот у кући: кућа/стан, основне просторије, основни намештај, рођендан Храна и пиће основне намирнице Одећа и обућа основни одевни предмети и обућа	– именује предмете и бића из блиског окружења и исказе уобичајене радње и активности (у садашњем времену); – постави једноставно питање и одговори на њега; – разуме основне информације из кратког текста који слуша, са познатом лексиком и граматиком; – разуме полако и јасно изговорена једноставна питања која се односе на личну идентификацију и идентификацију предмета и особа из непосредног окружења; – напише ћирилицом основне личне податке и појединачне речи којима именује појмове из блиског окружења;	Око 150 пунозначних и помоћних речи; Презент глагола у 1, 2. и 3. лицу једине (потврдни и одрични облик); Проста реченица са именским предикатом; Личне заменице 1, 2. и 3. лица једине у функцији субјекта; Личне заменице 1, 2. и 3. лица множине у функцији субјекта – на нивоу разумевања; Проста реченица са глаголским предикатом; Именице у локативу једине са предлозима у и на уз глагол јесам – на нивоу разумевања;

	Образовање учионица, основни школски прибор Природа доба дана, биљке и животиње (типични примери из окружења) Спорт и игре игра, играчке Насеља, саобраћај и јавни објекти село, град Комуникативни модели поздрављање, представљање	– чита наглас и разуме изоловане речи и кратке реченице написане ћирилицом, са познатом лексиком и граматиком;	Именице у акузативу без предлога – на нивоу разумевања; Именице у генитиву у моделу <i>Ја сам из....</i> Нетематизована лексика: дани у недељи, бројеви до 20, основне боје, помоћни глагол, личне заменице, показне заменице <i>то</i> и <i>ово</i>, предлози <i>у</i>, <i>на</i> и <i>из</i>, везник <i>и</i>, прилози <i>где</i>, <i>како</i>, <i>сада</i>, <i>ту</i>, упитне речи <i>ко</i> и <i>шта</i>, речце <i>ли</i>, <i>да</i>, <i>не</i>
ДРУГА ГОДИНА УЧЕЊА	Лично представљање: основне информације о себи – адреса, телефонски број Породица и људи у окружењу: чланови породице Живот у кући: делови куће/стана; просторије; двориште; Нова година Храна и пиће: основни оброци и основно посуђе Одећа и обућа: одевни предмети и обућа Здравље: основни делови тела	– исказе радњу која се дешава у тренутку говорења; – разуме радњу исказану у прошлости; – састави реченице са правим објектом; – исказе основне просторне односе; – разуме полако и јасно изговорена једноставна питања и информације везане за свакодневне активности и време њиховог дешавања; – представи себе и чланове своје породице и тражи исте информације од саговорника;	Око 150 нових пунозначних и помоћних речи; Проста реченица са придевом у именском делу предиката; Именица у акузативу без предлога; Именица у локативу са предлозима <i>у</i> и <i>на</i>; Презент глагола за сва три лица и оба броја; Личне заменице 1, 2. и 3. лица множине у функцији субјекта;

	Образовање: просторије у школи (учионица), школски намештај, школски прибор Природа: месеци у години; домаће животиње Спорт и игре: дечије игре Насеља, саобраћај и јавни објекти: основна превозна средства; продавница, пијаца Комуникативни модели: честитање и захваљивање	– чита кратке повезане реченице са познатом лексиком и граматиком; – пише штампаним словима ћирилице и латинице;	Присвојне заменице за 1. и 2. лице једине сва три рода у функцији атрибута и именског дела предиката; Именице pluralia tantum (најфреквентнији примери) – на нивоу разумевања; Перфекат глагола којима се исказују уобичајене радње – на нивоу разумевања; Нетематизована лексика: називи месеци, бројеви до 100, прилози данас и јуче, везници или и а, упитне речи колико и када
ТРЕЋА ГОДИНА УЧЕЊА	Лично представљање: основне информације о себи – место рођења Породица и људи у окружењу: основне информације о члановима уже породице Живот у кући: делови намештаја према просторијама у кући/стану; уобичајене дневне активности (устајање, доручак, одлазак у школу, на посао, слободне активности...) Храна и пиће: оброци, воће, поврће, посуђе	– исказе радњу у садашњости и прошлости и тачно време дешавања; – учествује у кратком дијалогу с вршњацима и одраслима у складу с тематским областима и препорученом лексиком; – разуме полако и јасно изговорена једноставна питања и информације о	Око 150 нових пунозначних и помоћних речи; Перфекат фреквентних глагола (сва три лица и оба броја); Футур I фреквентних глагола – на нивоу разумевања; Модални глаголи; Присвојне заменице за треће лице једине сва три рода; Именице у акузативу са предлозима у и на са глаголом <i>ићи</i>;

	Одећа и обућа: одевање према годишњим добима Здравље: делови тела, одржавање личне хигијене; прибор за личну хигијену Образовање: школски предмети, оцењивање; час и одмор; распоред часова Природа: годишња доба – атмосферске појаве; кућни љубимци Спорт и игре: друштвене и компјутерске игре Насеља, саобраћај и јавни објекти: превозна средства, болница, апотека Комуникативни модели: упознавање; жеља; нуђење; прихватање/неприхватање понуђеног	садашњим, прошлим и будућим догађајима; – чита наглас с разумевањем познате линеарне и нелинеарне текстове; – пише кратке форме штампаним и писаним словима ћирилице и латинице поштујући ортографску норму.	Именице у генитиву са значењем просторног и временског односа; Именице у инструменталу са значењем друштва и средства – на нивоу разумевања. Конгруенција именских и придевских речи у наведеним падежним облицима у фреквентним конструкцијама. Конгруенција у реченици са именицама <i>pluralia tantum</i> (најфреквентнији примери). Нетематизована лексика: бројеви до 1000, редни бројеви, сабирање и одузимање, изведене боје, присвојне заменице, предлози <i>од, до, испод, изнад, пре, после, са, везници зато што</i> и <i>али</i>, прилози <i>горе, доле, лево, десно, сутра, ујутру, увече</i>; упитне речи <i>зашто</i>
	Лично представљање: основне информације о себи – месец рођења, узраст, место и улица становања Породица и људи у окружењу: чланови шире породице и основне информације о њима Живот у кући: простор у коме се учи и одмара; радни	– предметима и бићима из блиског окружења приписује типичне особине; – исказе радњу у садашњости, прошлости и будућности; – исказе молбу и захтев; – учествује у дијалогу на задату тему усклађену с тематским областима;	Око 150 нових пунозначних и помоћних речи; Футур I глагола (сва три лица и оба броја); Императив (2. лице једнине и множине најфреквентнијих глагола);

ЧЕТВРТА ГОДИНА УЧЕЊА	дани и викенд; подела послова и обавеза у породици Храна и пиће: избор хране и пића, воће и поврће, посластице Одећа и обућа: одевни предмети за одређене прилике (свечана и спортска одећа) Здравље: лекарски преглед и интервенције; најчешће болести Образовање: учење и школске обавезе; излет, екскурзија Природа: домаће и дивље животиње; основни географски појмови, стране света Спорт и игре: спортови и основна спортска опрема Насеља, саобраћај и јавни објекти: делови града; на путу до школе, учесници у саобраћају; пекара, посластичарница Нетематизована лексика: прилози <i>близу, далеко, синоћ, јутрос, вечерас</i>, упитне речи <i>како</i> и <i>какав</i>, речца <i>можда</i>	– разуме молбу и захтев који се односе на свакодневне активности; – чита у себи с разумевањем кратке линеарне и нелинеарне текстове с познатом лексиком и граматиком; – пише кратак текст (ћирилицом или латиницом) у складу с предвиђеном ортографском нормом.	Сложени предикат са модалним глаголима морати, моћи, желети; Именице у инструменталу са значењем друштва и средства; Именица у дативу у функцији неправог објекта уз глаголе давања и говорења – на нивоу разумевања; Енклитички облик личне заменице у дативу за 1. и 2. лице једнине уз глаголе давања, говорења и допадања; Присвојне заменице за сва три лица једнине и множине; Фреквентни описни придеви за исказивање физичких и карактерних особина и фреквентни прилози за начин; Фреквентне именице са значењем вршиоца радње. Конгруенција именских и придевских речи у наведеним падежним облицима у фреквентним конструкцијама.
------------------------------------	--	--	--

	Комуникативни модели: давање и тражење информација; захтев; допадање/недопадање; тражење допуштења.		
ПЕТА ГОДИНА УЧЕЊА	Лично представљање: основне информације о себи – датум рођења; омиљене личне активности Породица и људи у окружењу: занимања чланова породице и људи у окружењу Живот у кући: опис просторија у кући/стану; свакодневне активности у кући; празници Храна и пиће: врсте воћа и поврћа; активности у припремању хране Одећа и обућа: набавка одеће и обуће Здравље: болести и лечење; здравствено стање Образовање: нови школски предмети; зимски и летњи распуст; школски намештај; школски прибор Природа: временске прилике; називи континената и земаља у окружењу Спорт и игре: спортови и спортисти	– исприча у 4 до 6 реченица доживљене ситуације и своје планове – учествује у кратком дијалогу о познатим темама – разуме садржај кратког континуираног говореног текста (5 до 6 једноставних реченица) саопштеног стандардним језиком, изговореног разговетно; – чита с разумевањем краћи познат текст писан ћирилицом или латиницом; – издваја експлицитне информације и изводи једноставне закључке на основу прочитаног текста; – напише краћи текст (5-6 реченица) на познату тему, ћирилицом или латиницом, уз очекиване грешке које не утичу на разумевање.	Око 150 нових пунозначних и помоћних речи; Сложени глаголски предикат с модалним глаголима: требати, смети; Именичке, бројне и прилошке синтагме са значењем количине; Именица у дативу у функцији неправог објекта уз глаголе давања и говорења; Енклитички облик акузатива личних заменица у моделу Боли ме...Боли га... Вокатив на примерима особа из непосредног окружења; Компаратив и суперлатив фреквентних придева и прилога; Узрочна реченица с везницима јер и зато што; Временске реченице;

	Куповина: цене; плаћање Насеља, саобраћај и јавни објекти: сеоско домаћинство (башта, врт, воћњак); градске улице и тргови; циљ путовања; аутобуска и железничка станица		Глаголски вид познатих глагола у временским реченицама. Нетематизована лексика: прилози мало, много, пуно, неколико, још, везници док, кад, пре него што, након што, чим, него, упитна реч који
ШЕСТА ГОДИНА УЧЕЊА	Лично представљање: основне информације о себи – омиљене личне активности Породица и људи у окружењу: опис чланова породице и људи у окружењу (физичке и психичке карактеристике) Живот у кући: покућство (постељина, посуђе, кућни апарати); уобичајене дневне активности током радне недеље и викенда; празници и прославе у породици Храна и пиће: омиљена храна и пиће; зачини; врсте меса Одећа и обућа: опис одеће и обуће; одржавање одеће и обуће Здравље: активности за очување здравља Образовање: омиљени школски предмети; дан школе; активности на часу и на	– постави питања, изда налоге и саопшти информације у вези са свакодневним активностима, људским особинама и поступцима; – исприча у неколико реченица догађај у којем је учествовао – преприча кратак једноставан наративни текст; – учествује у кратком дијалогу о темама из свакодневног живота, поштујући основна начела вођења разговора; – разуме садржај кратког континуираног говореног текста (до 10 једноставних реченица) саопштеног стандардним језиком, изговореног разговетно; – чита краће текстове са познатом граматиком и углавном познатом лексиком;	Око 150 пунозначних и помоћних речи; Конгруенција атрибута и именице у усвојеним падежним конструкцијама; Именице женског рода на сугласник – на нивоу разумевања; Присвојни придеви; Посесивни генитив – на нивоу разумевања; Неправи објекат у локативу са предлогом <i>о</i> и акузативу са предлогом <i>за</i>; Изрична реченица уз глаголе говорења и мишљења; Намерна реченица са везником <i>да</i>. Нетематизована лексика: прилози <i>рано, касно, увек</i>,

	одмору; основни појмови из биологије Природа: чување природе; географски појмови и називи држава Спорт и игре: спортски реквизити и основна спортска терминологија Куповина: цене; место куповине; плаћање Насеља, саобраћај и јавни објекти: оријентација у простору, начин кретања; делови града; циљ путовања;	– пише кратак, једноставан наративни и експозиторни текст (до 10 реченица) уз очекиване грешке које не утичу на разумевање; – пише кратку поруку, честитку, позивницу, обавештење, поштујући језичку и ортографску норму.	<i>никад, често, ретко, дуго, зими, лети; предлог о, за, везник да, упитна реч чији</i>
СЕДМА ГОДИНА УЧЕЊА	Лично представљање: основне информације о себи – национална или етничка припадност Породица и људи: односи међу члановима породице и пријатељима Живот у кући: опис простора у којем се проводи највише времена – његово одржавање и уређење Храна и пиће: храна биљног и животињског порекла Одећа и обућа: материјали од којих се прави одећа и обућа; облачење младих Здравље: здрав начин живота Образовање:	– исприча догађај, да налоге или саопшти своје намере, жеље и потребе; – пренесе информацију добијену од друге особе; – прати главну идеју у свакодневној комуникацији и повезује узрок и последицу; – разуме уобичајене информације у вези са свакодневним животним потребама и активностима; – разуме суштину кратког континуираног говореног текста са познатом лексичком и граматичком структуром изговореног разговетно;	Око 150 нових пунозначних и помоћних речи; Именице у генитиву с предлозима <i>са, из, око, између, поред, код;</i> Конгруенција атрибута и именице у роду, броју и падежу; Најфреквентније збирне именице изведене суфиксом <i>-је;</i> Етници (за потребе представљања себе и људи из своје околине); Градивни придеви; Односне реченице - уопштено;

	специјализоване учионице; писмени задаци, контролни задаци; основни појмови из математике и физике Природа: разноврсност биљног и животињског света; описивање временских прилика Спорт: тимски и индивидуални спортови, познати спортисти Куповина: куповина у тржним центрима Насеља, саобраћај, јавни и услужни објекти: значајни грађевински објекти – културноисторијски споменици; позориште, биоскоп Култура, уметност, медији: филм и телевизија; основни музички инструменти, концерт	– на основу прочитаног текста са познатом лексичком и граматичком структуром изводи једноставне закључке; – пише кратке и једноставне текстове у вези са предвиђеним темама и садржајима, уз очекиване грешке које не утичу на разумевање. – попуни краћи формулар.	Потенцијал у моделима типа <i>Ја бих један сок... Ми бисмо дошли у 5.</i> Директни и индиректни говор (изричне и зависноупитне реченице, на нивоу свакодневне комуникације). Нетематизована лексика: везник <i>који</i>
ОСМА ГОДИНА УЧЕЊА	Лично представљање: основне информације о себи – кратка биографија Породица и људи: људске врлине и мане Живот у кући: одржавање стамбеног простора (кречење, поправке); планирање и организација послова и	– у неколико континуираних реченица опише себе, своја психолошка стања и расположења, као и људи око себе; исприча неки догађај; – адекватно користи комуникативне моделе за најчешће говорне чинове;	Око 150 нових пунозначних и помоћних речи; Футур II и потенцијал у кондиционалним реченицама са везницима ако и кад; Футур II у временској реченици са везником док и кад.

	обавеза у кући; породична окупљања Храна и пиће: припремање хране; здраве навике у исхрани Одећа и обућа: естетска компонента изгледа, накит и модни детаљи Здравље: адолесценција, опасности од болести зависности Образовање: могућности даљег школовања, врсте средњих школа, занимања; основни појмови из хемије Природа: екологија, заштита природе Спорт: актуелне и традиционалне спортске манифестације; понашање на спортским манифестацијама Куповина: куповина у специјализованим продавницама (продавница спортске опреме, књижара...) Насеља саобраћај, јавни и услужни објекти: културноисторијски споменици; коришћење јавног превоза, понашање у саобраћају; музеј, галерија	– једноставним исказима износи своје мишљење и брани своје ставове; – разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уживо или у медијима; – нормалним темпом чита и разуме лексички и граматички познат текст писан ћирилицом или латиницом, а појединачне непознате речи одређује на основу контекста; – разуме једноставна упутства која се тичу оријентације у простору, употребе апарата, правила игре... - пише кратак текст о себи, другим личностима и важним догађајима из окружења, у складу са ортографском нормом на задате теме и организује их у смисаоне целине.	Обезличене реченице за исказивање свакодневних потреба. Рефлексивни пасив – на нивоу разумевања. Нетематизована лексика: везник ако
--	---	---	--

	Култура, уметност, медији: позоришна представа; интернет и друштвене мреже		
ДЕВЕТА ГОДИНА УЧЕЊА	Лично представљање: основне информације о себи – узраст, место становања, досадашње образовање, основна документа Породица и људи у окружењу: подаци о члановима породице и пријатељима Живот у кући: опис животног простора (кућа/стан) Храна и пиће: навике у исхрани у контексту културолошких разлика Одећа и обућа: одећа и обућа за различите прилике; материјали од којих се прави одећа и обућа Здравље: болести и лечење Образовање: нови наставни предмети, учење и оцењивање, професори Природа: жива и нежива природа у окружењу; сналажење у простору Спорт и игре: тимски и индивидуални спортови, познати спортисти	– учествује у свакодневној комуникацији користећи једноставније реченице; – исказује и образлаже уопштено своје намере и планове; – издаје налоге уобичајене у свакодневној комуникацији; – преноси својим речима информације добијене од других особа; – разуме суштину јасно изговореног текста о стварима, особама и активностима из свакодневног живота; – чита и већим делом разуме краће стручне текстове из области свог интересовања; – пише кратке континуиране текстове на задату тему из учениковог интересовања или блиског окружења, у складу са ортографском нормом	Око 150 нових пунозначних и помоћних речи укључујући и основне појмове из школских предмета; Презент, перфекат, футур I, императив, потенцијал и футур II – систематизација глаголских облика; Глаголски вид – разликовање свршених и несвршених глагола (неопходних у свакодневној комуникацији) - разликовање именоване од обављене радње, творба перфективних глагола (најфреквентнији префикси); Конгруенција атрибута са именицама женског рода на сугласник; Датив у функцији логичког субјекта (именице и заменице); Кондиционалне реченице са везником <i>да</i>; Рефлексивни и партиципски пасив.

	Куповина: куповина и начини плаћања Насеља, саобраћај и јавни објекти: градски и међуградски превоз Култура, уметност, медији: значајни догађаји и личности из културне прошлости; врсте медија и медијски садржаји; интернет и друштвене мреже		
ДЕСЕТА ГОДИНА УЧЕЊА	Лично представљање: основне информације о себи – физички изглед; лична интересовања Породица и људи у окружењу: обавезе и навике чланова породице Живот у кући: послови и обавезе у кући; млади и слободно време Храна и пиће: припремање хране Одећа и обућа: омиљена гардероба и обућа Здравље: здравствено стање, лична искуства Образовање: основна стручна терминологија наставних предмета примарних за струку ученика	– иницира и одржава разговор са вршњацима и особама из окружења на блиске и познате теме; – усмено преприча садржај онога што је видео, чуо или прочитао из различитих домена општег информисања; – разуме основни садржај информативних и документарних емисија; – разуме суштину краћих стручних текстова; – укратко опише своја и туђа осећања, расположења и психофизичка стања; – попуњава различите типове формулара.	Око 150 нових пунозначних и помоћних речи, укључујући и основне појмове из школских предмета; Глаголски вид – разликовање једнократне од понављане радње (код глагола неопходних у свакодневној комуникацији) - творба имперфективних глагола; Збирни бројеви и бројне именице; Конгруенција са збирним бројевима и бројним именицама у реченици – на нивоу разумевања; Концесивне реченице са везницима иако и мада; Односне реченице са везницима који и чији у зависним падежима;

	Природа: карактеристике и занимљивости појединих регија Спорт и игре: спортске манифестације и понашање на спортским манифестацијама Куповина: свакодневна и повремена куповина, штедња Насеља, саобраћај и јавни објекти: врсте и начини путовања; места за забаву XI. Култура, уметност, медији: уметничка дела и споменици културе; праћење медија; интернет и друштвене мреже – предности и мане		Исказивање узрока предлошко-падежним конструкцијама и зависном узрочном реченицом.
ЈЕДНАЕСТА ГОДИНА УЧЕЊА	Лично представљање: основне информације о себи – карактерне и емотивне особине Породица и људи у окружењу: порекло, преци Живот у кући: живот у кући и живот у стану – предности и недостаци Храна и пиће: исхрана и здравље; дијета Одећа и обућа: куповина и одржавање одеће и обуће Здравље: чување здравља, опасности од болести зависности	– у разговору исказује и образлаже своје поступке и мишљење и критички анализира поступке и мишљења других; – разуме основни садржај стручних емисија из домена личног интересовања; – чита и разуме суштину информативних текстова; – пише извештаје на теме из различитих школских предмета користећи информације добијене из више извора; – прави белешке на основу слушаног текста.	Око 105 нових пунозначних и помоћних речи укључујући и основне појмове из школских предмета; Систематизација неличних именичких заменица (значење и промена); Исказивање временског односа предлошко-падежним конструкцијама и зависним реченицама с везницима кад, док, чим, пре него што, након што; Глаголски прилог садашњи у примерима уобичајеним у свакодневној комуникацији;

	Образовање: основна стручна терминологија наставних предмета примарних за струку ученика Природа: проблеми загађивања природе Куповина: куповина путем интернета Насеља, саобраћај и јавни објекти: јавни објекти у окружењу и запослени у њима Култура, уметност, медији: значајне културно-уметничке манифестације у окружењу; медији у функцији образовања; коришћење интернета		Глаголски прилог прошли – на нивоу разумевања.
ДВАНАЕСТА ГОДИНА УЧЕЊА	Лично представљање: основне информације о себи – писање CV-ја Породица и људи у окружењу: решавање конфликта у породици и међу пријатељима Живот у кући: пожељан простор за живот Храна и пиће: традиција у исхрани, национална јела Одећа и обућа: одевање младих, мода Здравље: конвенционално и алтернативно лечење	– говори уз унапред припремљену презентацију на задату тему; – интерпретира основни садржај предавања из струке; – разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом; – прикупља информације из линеарних и нелинеарних текстова;	Око 150 нових пунозначних и помоћних речи укључујући и основне појмове из школских предмета; Употреба наглашених и ненаглашених облика личних заменица - систематизација; Типичан распоред енклитика у простој реченици - систематизација; Аорист у примерима уобичајеним у свакодневној комуникацији;

	Образовање: основна стручна терминологија наставних предмета примарних за струку ученика; могућности даљег школовања Природа: очување и неговање природе у окружењу Спорт и игре: професионално и рекреативно бављење спортом Куповина: однос према куповини Насеља, саобраћај и јавни објекти: администрација и лична документа Култура, уметност, медији: међукултуралност и њен значај; злоупотреба интернета	– чита с разумевањем, уз помоћ речника, стручне, информативне и текстове писане административним стилем; – пише основне информације о себи у форми биографије и краће текстове административног стила (молба, жалба, захтев...).	Конгруенција са личном заменицом Ви у учтивом обраћању женској особи; Деклинација синтагме са именом и презименом мушке и женске особе.
--	--	--	---

ОБЛАСТИ/ТЕМЕ	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ПРОГРАМА
Слушање и разумевање	– Допуна говора визуелним елементима (разумевање ће бити олакшано уколико је говор пропраћен визуелним елементима – гестом, мимиком, сликама, схемама); – дужина изговореног текста и темпо говора морају бити прилагођени нивоу познавања српског језика; – нужна је правилна и јасна артикулација гласова и речи; – понављати сложенији говорни садржај онолико пута колико је потребно да га ученик разуме и усвоји; – говорити о тематици која је разумљива и/или позната ученику.	Будући да ови ученици долазе у нову средину током читаве школске године, почетно процењивање њихових компетенција потребно је вршити индивидуално, пре него што се укључи у наставу на одређеном нивоу. Претпоставка је да већина ученика који започињу или настављају своје школовање у Републици Србији не владају српским језиком ни на основном нивоу. За сваког ученика на самом

	Језичке вештине слушања и разумевања се могу подстицати игром која захтева физички одговор ученика на изговорену реч (нпр. може се организовати игра да сви ученици реагују правилно на инструкцију наставника: устани – седи – чучни, подигни леву руку – десну руку, стој на левој нози – на десној нози и сл.). Укључивати у наставу мултимедијална или аудио средства за репродукцију гласа (звучне записе) приликом вежби слушања. Користити се демонстративном методом у случају када ученик не зна ни мало или зна врло мало српски језик. Давати им такве задатке у којима могу: повезивати смисао (садржај) са текстом, бирају (подвлаче) тачне и нетачне одговоре, уместо непознатих речи убацивати сличице, бројевима означавати хронолошки низ (редослед) догађаја. Звучни материјал (озвучене текстове) повезивати са илустрацијом и текстом, а наслове повезивати са текстом или сликовном представом. Такође, звучни материјал треба пажљиво слушати, по потреби и више пута (недовољно јасна места преслушати) и инсистирати на понављању онога што су ученици чули и разумели (лексеме и синтагме). Корелација са музиком и игром, увођење музичких тачака у наставу српског као страног, учење језика ће учинити живим, занимљивим, а научене језичке форме (лексика и граматика) остаће у трајном сећању.	почетку утврди да ли, и у којој мери влада српским језиком. Иницијална процена знања језика обавља се тестирањем или разговором. Ове активности спровести на основу евалуационог материјала урађеног према стандардима, исходима и садржају Програма наставе и учења за српски као страни језик на нивоу Републике Србије. На основу добијених резултата одредити тренутну језичку компетенцију ученика, на основу које је могуће укључити ученика у одговарајући образовни циклус. Континуирано пратити индивидуално напредовање сваког ученика. Током процеса наставе и учења систематски прикупљати податке о постигнућима ученика. Праћење развоја и напредовања ученика у достизању исхода и стандарда постигнућа, као и напредовање у развијању компетенција у току школске године обављати формативним и сумативним оцењивањем. Формативно оцењивање вршити у току наставног процеса с функцијом прикупљања информација о напредовању ученика и даљем креирању процеса наставе. На основу тих података модификовати начин рада, а
Читање	Настава читања у нераскидивој је вези са наставом писања те се ове две вештине остварују у прожимању и наставном паралелизму повезивања гласовног система и њихових графичких знакова због фонетске природе наших писама. За	

	најмлађе ученике добро је организовати предбукварску наставу ради детаљније перцепције гласова српског језика и њихове позиције у речима, а након овладавања српским писмом, треба предвидети и тзв. послебукварски период када се интензивира активност читања на часу и код куће. Текстове за читање по закону прогресије обимом и садржајем нужно је прилагодити нивоу знања српског језика, као и поћи од тога зна ли ученик да чита и које писмо. Истовремено, приликом избора књижевних или некњижевних текстова за читање ваља водити рачуна о томе да текст мора бити прилагођен интересовању, полу, узрасту ученика и намени. Књижевне текстове неопходно је адаптирати у складу са језичким компетенцијама ученика. На самом почетку овладавања овом вештином прибегава се методи ишчитавања чијим се увежбавањем и понављањем ученик оспособљава за читање. Ова вештина се мора развијати континуирано током свих нивоа учења српског језика па и обрада сваке нове лекције подразумева поновљена читања текста, учење нових речи, превођење текста и разговор о њему.	ученике благовремено информисати о њиховој ефикасности у процесу учења. Сумативним (финалним) оцењивањем вредновати постигнуће ученика на крају програмске целине. Важно је разумети да је оствареност стандарда само један од елемената вредновања постигнућа и оцењивања. Поред остварености стандарда постигнућа, достизања исхода и степена развијености компетенција, у обзир се узимају ангажовање ученика и његово напредовање у односу на претходни период. Вреднује се активност ученика у настави, његов одговоран однос према постављеним задацима, сарадњу с другима, интересовање и спремност за учење и напредовање. Праћењем напредовања сваког ученика у односу на претходни период уважавају се индивидуалне разлике. То значи да се оцена формира на основу више критеријума.
Писање	Вештина писања подразумева познавање писма (ћирилице и латинице) српског језика и способност изражавања мисли и осећања графичким путем. Настава писања је паралелна са наставом читања те се ученици истовремено оспособљавају за читање и писање српских писама. Оспособити ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично. За најмлађе ученике ваља организовати и предбукварску наставу у којој се успоставља чврста веза између појмова:	Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању

	гласа, речи и реченице, с једне, и моторичких активности руке која се припрема за писање графема, с друге стране. Након наставе читања и писања следи тзв. послебукварски период када се акценат ставља на вежбе преписивања текстова и диктате – дакле, интензивира се вештина писања (паралелно са читањем) на часу и код куће. За налог самосталног осмишљавања писаних састава треба водити рачуна о избору теме за писање, врсти и дужини текста, богаћењу учениковог речника, овладавањем граматичким системом српског језика, упознавањем са ортографијом српског језика. Када је реч о писменом изражавању, у настави почетног писања задаци су мање захтевни те се дају налози за повезивање гласова и групе слова (нпр. замењивање слике речима или повезивање текста са илустрацијом, допуњавање реченице речју која је изостављена, допуњавање низа речи речју која недостаје и обрнуто, конструисање реченице од задатих усвојених речи, решавање укршетних речи и осмосмерке и сл.). Диктат је незаобилазна вежба за проверу вештине писања и писмености. Обим и тежина текста на диктату сразмерна је нивоу учења српског језика као језика окружења. Празнике искористити за увежбавање писања честитки и разгледница.	ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, ангажовање и залагање ученика. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик, а уједно помажу ученику да разуме важност и смисленост вредновања и подстичу га на преузимање одговорности за властито планирање и унапређивање процеса учења.
Говор	Важно је да ученик конструише исказ и пренесе информацију. Говор ваља усавршавати и експлицитније указивати на начињене граматичке грешке. Ученицима треба пружити подршку током говорне активности путем постављања потпитања или помагањем око избора речи.	

	Говор се непрестано мора остваривати на часу и усавршавати у континуитету. Осим препричавања текста и разговора о њему, говорне активности на часу могу бити организоване у форми дијалога и монолога. Дијалог или конверзација на часу може бити подстакнута неком занимљивом темом или исценираним дијалогом из стварног живота као што је: интервју, разговор телефоном, разговор на рецепцији хотела, разговор са конобаром у ресторану, са доктором у ординацији и сл. Што се тиче монолошких говорних форми, могу се организовати говорне вежбе описивања, причања, извештавања, дебатована и сл. Уз вештину говора, ученик треба прогресивно да развија и усавршава и друге комуникативне компетенције и то: – дискурзивну (према врсти дискурса), – референцијалну (према теми о којој се говори) и – социокултурну (у вези са језичком етикецијом и формама учтивог обраћања, тј. различитим начинима формулисања одређених говорних чинова у складу са социолингвистичким контекстом и др.).	
Граматичка знања	Окосницу наставе граматике чине: изучавање граматичких појава, усвајање структуре граматичког система и његових подсистема, овладавање граматичким појмовима, примена граматичких знања у говору и писању као допринос изграђивању и унапређивању културе говора. У настави неговати функционално граматичко знање (изграђивати функционалну граматику). Тежити стицању рецептивног и продуктивног граматичког знања и континуирано усавршавати	

	граматичке компетенције кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика. У што већој мери наглашавати на часу оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Сваки виши језички ниво у основи подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа, па је сваки нови ниво надоградња већ постојећих знања (систем развојне спирале). Наставу граматике прилагодити динамици постигнућа ученика, као и потребама наставног контекста. Функционална граматика је укључена у садржаје сваког наставног часа и остварује се: 1. експлицитно – издвајањем и обрадом граматичких садржаја и 2. имплицитно – кроз процес обраде нове наставне јединице. На почетку ће ови задаци подразумевати одговарање на једноставна питања у вези са текстом тако што ће подвлачити тачне/нетачне тврдње; то могу бити и задаци вишеструког избора – од понуђених могућности заокружити тачан одговор, задаци повезивања (спајања) смислених парова речи. Граматички захтеви временом ће бити све тежи па ће налог захтевати осмишљавање и писање реченица са сложенијом граматичком структуром, реконструкцију реченица пребацивањем из једног облика у други (нпр. реченицу из презента пребацивати у перфекат и сл.).	
--	---	--

**ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
ЗА ПРЕДМЕТ СРПСКИ КАО СТРАНИ ЈЕЗИК ЗА КРАЈ ПРВОГ И ДРУГОГ ЦИКЛУСА ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА,
ОПШТЕГ СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА И ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ**

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Општа предметна компетенција или језичка комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језику као комуникационом средству, располагање основном језичком писменошћу и схватање повезаности између језика и културних идентитета. Она омогућава ученику да се користи једноставним језичким средствима у циљу обављања елементарне писмене и усмене комуникације, остваривања интеракције и преношења информативних и других садржаја из полазног језика ка српском језику и обрнуто, у приватном, јавном и образовном контексту.
Основни ниво
Ученик разуме основне информације у најједноставнијим писаним и усменим исказима. У усменом и писаном општењу користи најједноставнија језичка средства за исказивање информација о себи и својим непосредним потребама. Познаје најосновније граматичке и лексичке елементе. Разуме најосновније појаве и процесе циљне културе.
Средњи ниво
Ученик разуме препознатљиве и предвидиве информације у једноставним врстама писаних текстова и формама усменог општења, а које се односе на њему блиске ситуације и појаве. Користи типске фразе, готове изразе, конструкције и просте реченице за формулисање једноставних исказа везаних за сопствену личност и свакодневне активности или послове. Познаје одређени број граматичких елемената и структура и основну лексику из домена сопствене свакодневице и непосредног интересовања. Поседује свест о изразитим сличностима и разликама између своје и циљне културе.
Напредни ниво
Ученик разуме фреквентне речи и изразе у који се користе у свакодневној усменој и писаној комуникацији, везане за сопствену личност, окружење, интересовања, школски контекст. Поседује елементарни репертоар језичких средстава за савладавање типичних и уобичајених свакодневних комуникативних ситуација. Ученик уочава разлике између сопствене и циљне културе и прилагођава своје понашање основним општеприхваћеним друштвеним конвенцијама.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

КОМПЕТЕНЦИЈА	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Функционално-прагматичка компетенција представља комуникативну компетенцију у ужем смислу и обухвата умеће рецепције (разумевања говора и разумевања писаног текста), умеће продукције (писано и усмено изражавање), умеће интеракције и умеће језичког посредовања (медијације).	Ученик разуме најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и најједноставније писане текстуалне форме. Уме да обави основне комуникативне активности (поздрављање, представљање, добродошлица, опраштање, захваљивање, пружање информација о себи, распитивање о суштинским информацијама које се тичу саговорника).	Ученик разуме уобичајене речи, изразе, фразе и кратке везане усмене исказе и записе који се тичу његових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања. Сналази се у кратким и увежбаним комуникационим секвенцама и улогама, уз употребу научених и уобичајених фраза и формула (постављање питања и давање одговара).	Ученик разуме фреквентне и уобичајене писане и усмене исказе, као и кратке, једноставне текстове и усмене прилоге везане за познате теме, појаве и догађаје. Обавља основне језичке функције (давање и тражење, тј. размена информација о искуствено блиским датостима и појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења), у писаном и усменом општењу, уз успостављање базичног, али ефикасног друштвеног контакта.
ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Лингвистичка компетенција се односи на познавање и разумевање принципа функционисања и употребе језика и обухвата фонолошко-фонетска, правописна, лексичка, семантичка, граматичка (морфосинтаксичка) знања.	Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Повезује гласове и начин(е) њиховог записивања у увежбаним речима. Познаје ограничени број регуларних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог контингента језичких средстава. Користи	Ученик познаје исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученик исправно записује гласове и гласовне комбинације и познаје одређен број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Ученик познаје ограничени	Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу и познаје фреквентна правописна правила. Познаје одређени број граматичких елемената и

	елементарне и најфреквентније речи и изразе за савладавање основних комуникативних активности.	репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.	конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе именица, глагола, придева, прилога. Ученик познаје фреквентне лексичке елементе који се односе на искуствено блиске теме и ситуације.
ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА	Ученик познаје основне појаве и процесе који одликују свакодневни живот циљне културе/циљних култура, познаје основне просторне и временске оквире развоја циљне културе/циљних култура, као и најзначајније личности и дела из историје и савременог доба. Ученик показује интересовање за одређене појаве и личности циљне културе.	Ученик поседује основна знања о разликама у свакодневном животу и разуме да су разлике последица сложености културе. Ученик познаје и разуме основне природне и друштвене специфичности циљне културе. Ученик поседује свест о основним сличностима и разликама између своје и циљне културе и препознаје/избегава најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Негује позитиван и отворен став према разликама које препознаје између своје и циљне културе.	Ученик поседује општа знања о свакодневном животу, друштву и култури страног/страних језика. Разуме утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури; разуме положај земаља циљне културе у свету и њихову везу са властитом културом. Прихвата разлике које постоје између властите и циљне културе и уме да прилагоди понашање основним конвенцијама. Негује став отворености и радозналости према циљној култури/циљним културама и поседује основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава циљне и властите културе.

ИСКАЗИ СТАНДАРДА ПО КОМПЕТЕНЦИЈАМА И НИВОИМА

КОМПЕТЕНЦИЈА		ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА	РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА (СЛУШАЊЕ)	– СЈСТ.1.1.1. Разуме уобичајене поздраве и једноставне језичке изразе културног обраћања у свакодневној комуникацији.	– СЈСТ.2.1.1. Разуме информације из краћег контекста (до 10 реченица) које се односе на свакодневне потребе и интересовања ученика.	– СЈСТ.3.1.1. Разуме информације из дужег контекста које се односе на потребе и интересовања ученика.
		– СЈСТ.1.1.2. Разуме фреквентне речи и једноставне исказе у јасно контекстуализованом и спором говору.	– СЈСТ.2.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.	– ССЈТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.
		– СЈСТ. 1.1.3. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на основне информације и непосредно окружење.	– СЈСТ.2.1.3. Разуме основни смисао и главне информације из споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама.	– СЈСТ.3.1.3. Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме.
		– СЈСТ.1.1.4. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.	– СЈСТ.2.1.4. Разуме основни смисао и главне информације из радио и телевизијских емисија о	– СЈСТ.3.1.4. Разуме основни садржај информативних и других емисија електронских медија.
		– СЈСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о		

		познатим/блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно. – СЈСТ.1.1.6. Разуме поједине речи и једноставне изразе из текстова песама примерених узрасту.	познатим и узрасно адекватним темама, уколико се говори споро и разговетно. – СЈСТ.2.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова из савремене музике.	– СЈСТ.3.1.5. Разуме стручна упутства из области за које показује интересовање, изговорена стандардним језиком, нормалним темпом. – СЈСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и већину фраза и изрази сложенијих текстова из савремене музике.
	УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ (ГОВОР)	– СЈСТ.1.1.7. Артикулише гласове и речи српског језика (уз могућу јачу интерференцију фонетско-фонолошког система матерњег језика). – СЈСТ.1.1.8. Говори спорим темпом. – СЈСТ.1.1.9. Користи ограничени фонд основних речи и једноставних изрази стандардног српског језика у складу с узрастом, које	– СЈСТ.2.1.6. Артикулише гласове српског језика уз могућу слабију интерференцију. – СЈСТ.2.1.7. Говори споријим темпом. – СЈСТ.2.1.8. Говори непрекидно неколико реченица на дату тему и учествује у разговору. – СЈСТ.2.1.9. Користи шири фонд основних речи и једноставнијих изрази стандардног српског језика у складу с узрастом, које употребљава у познатим и специфичним ситуацијама.	– СЈСТ.3.1.7. Правилно артикулише гласове српског језика поштујући реченичну интонацију. – СЈСТ.3.1.8. Располаже фондом речи и граматичких конструкција стандардног српског језика неопходних за комуникацију. – СЈСТ.3.1.9. Користи ограничен број синонима. – СЈСТ.3.1.10. Користи сложене реченичне структуре.

		употребљава у познатим, конкретним ситуацијама. – СЈСТ.1.1.10. Употребљава ограничен број једноставних, увежбаваних граматичких форми. – СЈСТ.1.1.11. Користи просте реченице и сведене исказе научене на моделима ситуационих оквира.	– СЈСТ.2.1.10. Користи сложеније реченичне структуре.	
	ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ	– СЈСТ.1.1.12. Познаје и користи ћириличке и латиничке графеме. – СЈСТ.1.1.13. Попуњава обрасце, упитнике и табеле уносећи своје или податке својих ближњих. – СЈСТ.1.1.14. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама. – СЈСТ.1.1.15. Писаним путем доставља/тражи основне информације о себи/другима.	– СЈСТ.2.1.11. Писаним путем износи/захтева детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима. – СЈСТ.2.1.13. Пише једноставније текстове (писма, поруке, мејлове) путем којих договара или планира друштвене активности и обавезе. – СЈСТ.2.1.14. Пише кратак текст о себи, другим личностима и важним догађајима из непосредног окружења.	– СЈСТ.3.1.11. Користећи једноставна језичка средства, саставља писма потпунијег садржаја о актуелним узрасним темама и размењује их са пријатељима и познаницима. – СЈСТ.3.1.12. Пише о себи и релевантним друштвеним темама изnoseћи своја запажања и осећања користећи више логички повезаних реченица. – СЈСТ.3.1.13. Пише дескриптивне и наративне

		– СЈСТ.1.1.16. Кратким исказима се захваљује, извињава или честита писаним путем (нпр.: честитке, СМС, имејл, објаве на друштвеним мрежама). – СЈСТ.1.1.17. Пише кратак текст са неколико повезаних краћих исказа.	– СЈСТ.2.1.15. Креира писане садржаје о личним искуствима и догађајима из садашњости или прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику.	текстове о разним активностима и догађајима из садашњости и прошлости користећи сложеније језичке структуре и адекватну лексику. – СЈСТ.3.1.14. Креира кратке писмене саставе/приче од понуђеног језичког материјала о узрасно адекватној теми. – СЈСТ.3.1.15. Писаним путем својим речима препричава одслушан/прочитан текст, ослањајући се минимално на језичка средства која се у њему појављују. – СЈСТ.3.1.16. Писаним путем презентује и објашњава податке из табела, графикона, информатора и сл. у виду кратких извештаја о задатој теми.
	ЧИТАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ	– СЈСТ.1.1.18. Разуме кратке писане текстове у вези са темама које су предвиђене за почетни	– СЈСТ.2.1.16. Разуме краће текстове писане било ћириличким било латиничким писмом.	– СЈСТ.3.1.17. Разуме општи смисао сложенијих текстова о различитим темама и може да пронађе

		ниво учења, на ћириличком и латиничком писму. – СЈСТ.1.1.19. Разуме једноставне краће текстове, писане у дијалошкој или монолошкој форми, у вези са блиским темама. – СЈСТ.1.1.20. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење. – СЈСТ.1.1.21. Разуме кратка, појединачна упутства која се тичу његових непосредних потреба, уколико укључују визуелне елементе.	– СЈСТ.2.1.17. Може да нађе предвидљиве информације у свакодневним линеарним и нелинеарним текстовима (нпр. списак обавеза у школи, распоред часова, ред вожње, ценовник и др). – СЈСТ.2.1.18. Разуме краће поруке личне природе са неколико релевантних информација (нпр. СМС, писма, мејлови и др.) – СЈСТ.2.1.19. Разуме упутства која се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима. – СЈСТ.2.1.20. Разуме најопштији смисао једноставних књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима.	већину релевантних информација у таквим текстовима. – СЈСТ.3.1.18. Разуме упутства у вези са сналажењем на јавним местима. – СЈСТ.3.1.19. Разуме садржај и по информативних текстова примерених узрасту. – СЈСТ.3.1.20. Разуме садржај нелинеарних текстова примерених узрасту и интересовањима. – СЈСТ. 3.1.21. Разуме информације, главне идеје и поруке књижевних текстова примерених узрасту.
	МЕДИЈАЦИЈА (УМЕЋЕ ИНТЕРАКЦИЈЕ)	– СЈСТ.1.1.22. На свом матерњем језику преноси саговорнику (који говори	– СЈСТ. 2.1.21. На свом матерњем језику преноси саговорнику (који говори	– СЈСТ.3.1.22. На српском језику саопштава саговорнику (који говори

	И УМЕЋЕ ЈЕЗИЧКОГ ПОСРЕДОВАЊА)	исти језик) општи смисао јавних натписа опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...) – СЈСТ.1.1.23. На свом матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа датог на српском језику. – СЈСТ.1.1.24. На свом матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста датог на страном језику.	исти језик) општи смисао и појединачне информације краћих и једноставних писаних текстова опште информативне природе. – СЈСТ.2.1.22. На свом матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа датог на српском језику. – СЈСТ.2.1.23. На свом матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста датог на српском језику.	исти језик) најједноставније информације коју је тражио од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену). – СЈСТ.3.1.23. На свом матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима. – СЈСТ.3.1.24. На свом матерњем језику преноси саговорнику тему, кратак садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима датих на српском језику. – СЈСТ.3.1.25. На српском језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.
--	--	--	--	---

				– СЈСТ.3.1.26. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.
ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА	– СЈСТ.1.2.1. Правилно пише елементарне и најфреквентније лексеме. – СЈСТ.1.2.2. Повезује гласове и начин њиховог записивања у увежбаним речима. – СЈСТ.1.2.3. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну). – СЈСТ.1.2.4. Правилно записује познату лексику. – СЈСТ.1.2.5. Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру научног репертоара језичких средстава. – СЈСТ.1.2.6. Користи елементарне и	– СЈСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина). – СЈСТ.2.2.2. Исправно записује гласове и гласовне комбинације унутар најфреквентнијих лексема уз примену неких најосновнијих правописних правила. – СЈСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције. – СЈСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба. – СЈСТ.2.2.5. Писаним путем користи ограничени репертоар готових израза и	– СЈСТ.3.2.1. Пише речи, изразе и краће реченице уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа. – СЈСТ.3.2.2. Познаје и примењује фреквентна правописна правила при креирању реченица и реченичних конструкција. – СЈСТ.3.2.3. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акцентаско-интонацијских правила или уз мање неправилности које не угрожавају разумевање поруке коју жели да саопшти. – СЈСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке	

	најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.	вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.	елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.
ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА	– СЈСТ.1.3.1. Познаје и пише имена држава, места боравка, националности, као и основне појмове из свакодневног живота циљних култура (нпр.: начин исхране, радно време, празници, навике, обичаји, разонода). – СЈСТ.1.3.2. Познаје неколико знаменитих личности из света циљне културе (уметности, спорта, филма, музике); – СЈСТ.1.3.3. Наводи и на свом матерњем језику даје основне податке о некој знаменитој личности из света циљне културе, уметности, спорта. – СЈСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих	– СЈСТ.2.3.1. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.). – СЈСТ.2.3.2. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/неприкладно у контексту циљних култура. – СЈСТ.2.3.3. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама. – СЈСТ.2.3.4. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура. – СЈСТ.2.3.5. Представља и укратко описује на српском језику неколико познатих	– СЈСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика. – СЈСТ.3.3.2. Правилно пише пуна имена држава, места боравка, националности, називе празника уз познавање елементарних правописних правила (употреба великог слова). – СЈСТ.3.3.3. Пише краће смислене и занимљиве компаративне текстове са основним подацима и занимљивостима о држави, народима и основним појавама из свакодневног живота циљних култура (нпр.: начин исхране, радно

	остварења из циљне културе (уметности, филма, спорта, музике); – СЈСТ.1.3.5. Наводи и описује на свом матерњем језику неколико знаменитих места за које показује интересовање.	личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.	време, навике, празници, обичаји, разонода). – СЈСТ.3.3.4. Примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања). – СЈСТ.3.3.5. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура. – СЈСТ.3.3.6. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из своје историје и обрнуто.
--	--	--	---

